

نسخه‌های خطی کتابخانه عارف حکمت

سید محمود مرعشی نجفی

پیدایش و تاریخچه کتابخانه

هسته اولیه این مجموعه بزرگ، کتاب‌های کتابخانه ممتاز پدر عارف حکمت بود، که به میراث مانده بود. وی از پس پدر شروع به خریداری و جمع‌آوری نفایس میراث مکتوب اسلام نمود؛ به اضافه، به دلیل منصب خود (مفتی دولت عثمانی) کتاب‌های بسیاری نیز به وی اهدا می‌شد که بدین گونه کتابخانه‌ای فراهم آورد که موجب افتخار جهان اسلام گردید.

وی پس از بازنشستگی در مدینه منوره ماندگار شد و به بنای ساختمان کتابخانه پرداخت و املاک زیادی را بر آن وقف نمود که شامل خانه‌ها و مغازه‌ها و کاروانسراها و باغها و ... می‌شد. متأسفانه عایدی بسیاری از این وقفها، به ویژه آنهایی که در استانبول قرار داشت، به کلی قطع شد؛ و آنهایی که در مدینه منوره واقع بود، هم اکنون به دلایل مختلف از قبیل تخریب و توسعه اطراف حرم نبوی از بین رفته‌اند.

به هنگام جنگ جهانی اول، به فرمان پادشاه عثمانی، حاکم مدینه موجودی کتابخانه را به استانبول فرستاد؛ ولی هنگامی که کشتی حامل کتاب‌ها به دمشق رسید، جنگ مغلوبه شد و موقعیت ترکیه به مخاطره افتاد، لذا این مجموعه مجدداً به مدینه بازگردانده شد.

بیشتر کتابخانه‌های نفیس جهان اسلام مورد نهب و غارت دست چپاولگران استعمار قرار گرفته که این کتابخانه نیز از آن تاراج مستثنا نبوده است. گفته می‌شود این کتابخانه در عهد ترکان و اوایل

مقدمه

کتابخانه عارف حکمت در جوار حرم نبوی، نزدیک به دری که به در جبرئیل معروف است (جنوب شرقی حرم شریف) قرار دارد و تاریخ افتتاح آن، سال ۱۲۷۰ ق/ ۱۸۵۳ م می‌باشد.

نام این کتابخانه برگرفته از نام بنیانگذار و واقف مفتی و شیخ الاسلام احمد عارف حکمت حسینی است، که فرزند ابراهیم فرزند عصمت فرزند رائف اسماعیل پاشا از وزرای سلطان سلیم عثمانی بوده و نسبش به خاندان پیامبر - صلی الله علیه و آله - می‌رسیده است. وی در شب یکشنبه هفدهم محرم الحرام ۱۲۰۱ دیده به جهان گشود و به سال ۱۲۷۵ قمری دیده از جهان فرو بست. او از اعلام قرن سیزدهم قمری است که مناصب زیادی را در دولت عثمانی به عهده داشته است، که از جمله آنها منصب‌های قضای مصر و مدینه منوره، نقابت الاشراف و سپس شیخ الاسلامی از سال ۱۲۶۲ قمری می‌باشد. وی مورد احترام عامه مردم بود و به تواضع، ورع، زهد و تقوا و انجام امور خدایندانه شهره بود. او علاقه‌ای وافر نسبت به مطالعه داشت و یکی از عشاق کتاب بود و در زمان حیات خود، بسیاری از نفایس نسخ خطی را گردآورده بود. او با مستمری خویش، در خلال قرن سیزدهم قمری (نوزدهم میلادی)، کتابخانه‌ای را در جوار آرامگاه جدش بنیان گذارد و مجموعه نفیسیش را در آن نگهداری و وقف طلاب علوم دینی و اندیشمندان و عالمان جهان اسلام نمود.

عهد اشراف، حدود ۱۶۵۰۰ نسخه داشته که در حال حاضر موجودی این مجموعه کمتر یک سوم این تعداد، (حدود پنج هزار نسخه) است. بیشتر این اتلاف، به دلیل مدیریت افراد نالایق و بی‌سپاس و ضعیف‌النفسی بود که این امانت گرانقدر را پاس نداشته و آن را به راحتی در اختیار بیگانگان قرار دادند و یا اینکه خود به سرقت برده و به قیمتهای ناچیز فروختند. این کتابها پس از فروش، به وسیله تجار نسخه‌های خطی که آنها را از مدینه به کشورهای آسیایی، اروپایی و آمریکایی انتقال می‌دادند، خارج می‌شد و گاه در حراج‌هایی که در آن کشورها ترتیب می‌یافت، به قیمت‌های جزئی و اندک، به مجموعه‌داران حرفه‌ای و کتابخانه‌های معتبر آن کشورها واگذار می‌گردید؛ از آن جمله، هزاران نسخه خطی است که امین بن حسن حلوانی در سال ۱۸۸۳ م از مدینه به اروپا برد و در همان سال در نمایشگاه آمستردام عرضه نمود. بار دیگر در سال ۱۹۰۴ م آنجا حاضر شد و نسخه‌های نفیسی را ارائه نمود که مؤسسه هلندی بریل آن را خریداری نمود. و یا نمونه دیگر که در زمان مدیریت ابراهیم خربوطی اتفاق افتاد و همو بود که تعداد زیادی از نفایس این مجموعه را در اروپا و به قولی به فیلیپ - صاحب کتاب قلب جزیره العرب و جهانگرد مشهور که از جدّه و عسیر و نجران و شبوه و تریم و حضرموت و الشحر دیدن کرد و از آنجا نسخه‌هایی را تهیه نمود که برای آنها قیمتی نمی‌توان تعیین نمود - فروخت. این نسخه‌ها هم اکنون در چندین کتابخانه ترکیه و در کتابخانه‌های لیدن در هلند، سلطنتی برلین در آلمان، چسترتیتی در دوبلین ایرلند و دانشگاه پرینستون در آمریکا، که امروزه از مهم‌ترین کتابخانه‌های دربردارنده میراث مکتوب اسلام هستند، نگهداری می‌شود.

در کتابخانه، فهرست‌های دستنویسی از این نسخه‌ها وجود دارند که جلونام بیشتر کتاب‌های ثبت شده در آن، علامت «م» به معنای مفقود شده آمده است که تأیید کننده همین ادعاست.

ساختمان کتابخانه

ساختمان قدیمی کتابخانه، در دو بنا تمرکز یافته بود، ساختمان اول شامل سالن مطالعه که بر پیرامون آن گنج‌هایی چوبی و قفل‌دار - که به سبک معماری سنتی اسلامی، بر چوب‌های آن نقوشی حک و نقر شده بود - قرار داشت و به اصطلاح امروزی مخازن باز کتابخانه بود و ساختمان دوم، در دو طبقه، که طبقه اول مخازن کتابخانه و اتاقهای اداری را شمول می‌یافت و طبقه دوم محل زندگی مدیر کتابخانه بود.

تاریخ بنای این ساختمانها همان گونه که پیشتر اشاره شد، به اواسط قرن سیزدهم قمری (نوزدهم میلادی) برمی‌گردد.

طبقه‌بندی کتابخانه

این کتابخانه تا مدت‌ها یکی از بهترین کتابخانه‌های جهان اسلام، از لحاظ ترتیب و نظم و توجه اولیای امور آن به مجموعه‌های نفیس کتابخانه، به شمار می‌آمد. چنان که درباره آن در کتابهای مختلف آمده است:

در سرزمین حجاز، نظیری بر این کتابخانه نمی‌توان یافت؛ چه از لحاظ کثرت کتاب‌های نفیس که بیشتر به خط مؤلفان آنها می‌باشد و چه از نظر خدمات و نگهداری از نسخه‌های خطی، که کارکنان دائم بدان اشتغال دارند. این کتابخانه از نظر تمیزی مکان و تنسيق و ترتیب کتابهایش نمونه و سرمشقی بارز است.

کتابخانه عارف حکمت، از لحاظ طبقه‌بندی موضوعی نسخه‌هایش، یکی از بهترین کتابخانه‌های جهان اسلام آن روزگار به شمار می‌آمد. این طبقه‌بندی تابع روش کلاسیک عربی در تقسیم علوم بود که همه گنج‌ها و قفسه‌های کتابخانه را شامل می‌شد. این موضوع‌ها عبارت بودند از: قرآن کریم، علوم قرآن، تفسیر، حدیث، مصطلحات حدیث، فقه، فقه حنفی، فقه مالکی، فقه حنبلی، فقه شافعی، موارث، لغت، نحو، صرف، بدیع، ادبیات، عروض و قافیه، مناظره، دیوان‌های شعر، فلسفه، تصوف، منطق، حکمت، اخلاق، خوابنامه، تاریخ، جغرافیا، حساب، جبر، هندسه، شیمی، نجوم، طب، کشاورزی، علوم نظامی و چاپ سنگی.

بیشتر این نسخه‌ها مذهبی و شامل حدیث، تفسیر و فقه است و پس از آن دربردارنده لغت و ادبیات است.

در زمینه فلسفه، نسخه‌هایی ارزشمند از بیشتر فلاسفه اسلامی، از جمله ابن سینا، فارابی، غزالی و ابن رشد، در این مجموعه یافت می‌شود.

در زمینه علوم پزشکی، نجوم، جبر، هندسه، ریاضیات، کشاورزی، شیمی و علوم نظامی، نسخه‌های بسیاری وجود دارد که مورد توجه دانشمندان عالم اسلام و تمدن غرب است و تعداد آنها بالغ بر ۴۹۱ نسخه است؛ که از این تعداد، ۲۳۹ نسخه به زبان عربی، ۴۹ نسخه فارسی و ۲۰۳ نسخه ترکی است.

در همین راستا، مهم‌ترین نسخه‌هایی که می‌توان یادآور شد، این نسخه‌هاست:

الف. در علم شیمی، کتاب ابن جماعه که در مورد ترکیبات شیمیایی معادن است و نیز قاموس سیر علماء الاغریق و همچنین کار یحیی برمکی که در مورد ترکیب‌های شیمیایی تعدادی از مواد است و آن را به یاد دوست خود (جابر بن حیان) به رشته تحریر درآورده است. همچنین دو نسخه از رازی؛

برخی از نسخه‌های خطی کهن ونفیس

۱. ارجوزة فی خواص الثمار: شعبان سلیم طبیب، کتابت در ۸۸۶ ه. ق، ۲۹۵ برگ، «شماره ۳».
۲. إتحاف الاخصاء بفضائل المسجد الاقصی: شیخ ابراهیم بن محمد، تاریخ تألیف سال ۸۷۵ ه. ق، کتابت در ۹۸۹ ه. ق، «شماره ۱۶».
۳. الآثار: محمد بن حسن بن فرقدشیبانی، متوفی به سال ۱۸۹، کتابت در ۷۵۵ ه. ق به خط سیف الدین، با نسخه کتابت در ۴۹۴ ه. ق. مقابله و تصحیح شده است، «شماره ۳۵۱».
۴. الإنقان: سیوطی، متوفی ۹۱۱ ه. ق، کتابت در ۹۸۳ ه. ق، «شماره ۱۶۸».
۵. ازالة العبوس عن قصيدة ابن عروس: شیخ محمد البهسني، کتابت در ۹۹۲ ه. ق، ۴۳ برگ، «شماره ۱۷».
۶. اطباق الاطباق شرح اطباق الذهب للزمخشري: شیخ الاسلام محمد اسعد، کتابت در ۸۹۸ ه. ق، ۱۲۰ برگ، «شماره ۹».
۷. اشراف التواریخ: یعقوب قرمانی، کتابت در ۹۸۶ ه. ق در ۶۲ برگ، «شماره ۱۵».
۸. اخبار الحمقى والمغفلين: ابن الجوزي، کتابت در ۹۰۰ ه. ق، در ۹۰ برگ، «شماره ۲۲».
۹. الأبحار التي توجد في خزائن الملوك و ذخائر الرؤساء: احمد بن يوسف بن احمد التيفاشي، متوفی به سال ۶۵۱، نسخه کامل، کتابت در سده ۹ ه. ق به خط نسخ ناصر الدین الموقع، «شماره ۲۹۱۱».
۱۰. احكام تحاويل سني العالم: يحيى بن محمد بن ابي الشكر الحكيم المغربي، متوفی در حدود سال ۶۸۰، نسخه کامل به خط نسخ، کتابت در ۹۱۷ ه. ق، «شماره ۲۹۳۴».
۱۱. احكام الدين: يوسف بن ابراهيم الاردبيلي، متوفی به سال ۷۷۹ یا ۷۹۹، کتابت در ۷۸۰ ه. ق، «شماره ۱۴۲۱».
۱۲. احكام القرآن والامالة بين اللفظين: ابو عمر الداني، کتابت در ۸۶۲ ه. ق، در ۱۵۷ برگ «شماره ۱۳».
۱۳. الاحكام في اصول الاحكام: از سيف الدين علي بن محمد بن سالم الآمدي، متوفی به سال ۶۳۱ کتابت در ۶۲۱ ه. ق (عصر مؤلف)، نسخه کهن ونفیس به خط محمود الواسطي، «شماره ۱۲۸ اصول فقه».
۱۴. اخبار الدول و آثار الاول: احمد دمشقي، نسخه اصل به خط مؤلف، در ۳۲۸ برگ کتابت در ۱۰۱۸ ق «شماره ۱۲».
۱۵. اخلاق ناصري: خواجه نصير الدين طوسي، نسخه هنري مذهب و مرصع ممتاز، «شماره ۳۰۶ ق».

ب. در علم جبر، دو نسخه از خوارزمی و یاسمینی؛
ج. در علم حساب، سه نسخه از خارجی و ابن بناء و نیشابوری؛
د. در علم نجوم، نسخه مجهول المؤلفی که در مورد شناخت انحرافات سطوح قائمه است، این نسخه یکی از اولین کتابهای اسلامی در این علم به شمار می آید و زمانی نگاشته شده است که هنوز استفاده از رقم و فواصل در لغت های عربی معمول نگشته بود، و نیز ترجمه هایی در علم ریاضیات نجوم از ثابت بن قره؛
ه. در علم هندسه، رسول هندسی از طوسی؛
و. در علم پزشکی، نسخه های ارزشمندی در این کتابخانه موجود است که از جمله، قدیمی ترین نسخه علم پزشکی که الارشاد فی الطب نام داشته و مجهول المؤلف است و نیز کارهای نصرانی و مختصر القانون و خلاف ابن سینا.

فهرست های کتابخانه

کتابخانه عارف حکمت دارای فهرستی است با عنوان فهرس مکتبة شيخ الاسلام عارف حکمت بالمدينة المنورة، که در سال ۱۳۶۹ ه. ق، به خط نسخ زیبایی کتابت شده و به صورت دستنویس باقی مانده است. این فهرست در سه بخش آورده شده است؛ بخش اول به چهارده طبقه تقسیم شده و هر شاخه با یک شماره مسلسل و به ترتیب حروف الفبا بر اساس نام مؤلف آمده است. فهرست مزبور شامل این اطلاعات است: نام کتاب، نام مؤلف، نوع خط، اندازه کتاب، تعداد برگ، تعداد جلد و ملاحظات؛ این بخش ۱۸۸ صفحه است.
بخش دوم، فهرست مجموعه ها و رساله های گوناگون است که این بخش نیز شامل شماره های مجموعه ها، شماره و بزرگ هر رساله، نام رساله ها و نام مؤلف آنها است در ۲۷۸ صفحه. بخش سوم شامل فهرست پیوست است که آنچه در سال های اواخر تهیه آن فهرست، بدان کتابخانه افزوده می شده، در آن آورده شده، که بیشتر آنها کتاب های چاپی و در ۱۰۸ صفحه است.
این کتابخانه، متأسفانه فاقد فهرست چاپی مدون است؛ ولی در بسیاری از نشریات، کتاب ها و سفرنامه ها، علاوه بر معرفی کتابخانه، تعدادی از نسخه های نفیس آن را نیز معرفی نموده اند که اشاره به فهرست آن نشریات و کتاب ها، از حوصله این مقال خارج است.
اینک فهرستی از نفایس این کتابخانه گرانقدر تهیه شده که در پی می آید. ناگفته نماند، همان گونه که در مقدمه یادآور شد، این کتابخانه از محل اسبق خود به کتابخانه عمومی ملک عبدالعزیز منتقل شده است؛ در هر کدام از این کتابخانه ها برای ثبت کتابها، از روش شماره گذاری مخصوص به خود استفاده کرده اند، به همین جهت بعضاً در این فهرست نیز، از دو شماره گذاری مجزا استفاده شده است:

۱۶. اختصار علوم الحديث: ابن کثیر، خط نسخ کتابت در ۷۶۴ هـ. ق، نسخه با نسخه مؤلف مقابله شده، «شماره ۶۴ اصول الحديث».
۱۷. أدب الكاتب (در ادب عرب): عبدالله بن مسلم بن قتیبه، متوفی به سال ۲۷۶، کتابت در سده ۷ هـ. ق، «شماره ۳۰۳۱».
۱۸. ادوار الانوار مدى الدهور والاکوار: محیی‌الدین یحیی بن محمد بن ابی‌الشکر المغربي الاندلسی، کتابت در ۶۹۱ هـ. ق به خط نسخ، «شماره ۱۹۶-۱ میقات».
۱۹. الادویه المفردة: ابی‌حامد محمد بن علی بن عمر نجیب‌الدین السمرقندی، کتابت در سده ۹ هـ. ق، خط نسخ، نسخه مقابله شده در سال ۹۰۷ هـ. ق، «شماره ۱۸-۲ طب».
۲۰. ارتیاح الکیاد بأرباح فقد الاولاد: محمد بن عبدالرحمن بن محمد السخاوی، متوفی به سال ۹۰۲، کتابت در ۸۶۵ هـ. ق (عصر مؤلف) نسخه بر مؤلف خوانده شده با دستخط وی در پایان نسخه، «شماره ۱۳۲-۱۴۶ مواظ».
۲۱. ارشاد العقل السليم إلى مزايا القرآن الكريم: ابوالسعود، کتابت ۹۷۳ هـ. ق، در ۹۹۸ برگ «شماره ۱۳-۱۴».
۲۲. ارشاد المريد إلى معرفة الاسانيد: ابن تائله ابن‌الکبرلی، «شماره ۱۲».
۲۳. اسانيد و مسلسلات: سید حامد، نسخه نفیس، «شماره ۲۱۳ مج».
۲۴. اسماء الجبال والبقاع المذكور في اشعار العرب: مؤلف ناشناخته، کتابت در ۱۲۴۳ هـ. ق، در ۵۰ برگ.
۲۵. أساس الاقتباس^۱ (در ادب): اختیارالدین بن فضائل غیاث‌الدین الحسینی، متوفی به سال ۹۲۸، کتابت در سده ۱۰ هـ. ق، «شماره ۳۰۳۵».
۲۶. أسئلة الفناری واجوبه ولده عنها: شمس‌الدین محمد بن حمزه بن محمد الفناری، متوفی به سال ۸۳۴، کتابت در ۸۲۴ هـ. ق (عصر مؤلف)، به خط نستعلیق «شماره ۶۷-۲۲ توحید».
۲۷. الاسباب والعلامات (در طب): ابی‌حامد نجیب‌الدین محمد بن علی بن عمر المتطبب السمرقندی، متوفی به سال ۶۱۹، نسخه کامل، کتابت در ۸۸۶ هـ. ق به خط نسخ، «شماره ۱۱۸-۲ طب».
۲۸. اسرار المسائل في الفقه: از عبدالله بن عمر بن عیسی ابوزید الدبوسی، متوفی به سال ۴۳۰، کتابت در ۹۹۴ هـ. ق، «شماره ۱۱۲۷».
۲۹. اسماء الصحابة: ابن‌منده، کتابت در ۱۰۵۴ هـ. ق، از صرف تا آخر کتاب، «شماره ۵».
۳۰. اسماء رجال عمدة الاحکام: عبدالقادر بن محمد بن الحسن الصعبی، کتابت در ۷۶۷ هـ. ق، «شماره ۲۷۶».
۳۱. الأسنى فی شرح اسماء الله الحسنى وصفاته: محمد بن احمد بن ابی‌بکرین فرج القرطبی الانصاری، کتابت در ۷۳۱ هـ. ق، جلد ۲ خط نسخ، «شماره ۱۸۴-۱۸۸ ادعیه».

۳۲. الاشارات والتنبیها: ابن‌سینا، شامل طبیعیات، کتابت در ۹۷۷ هـ. ق، در ۲۳۵ برگ «شماره ۴۱».
۳۳. الاشیاء والنظائر النحویة: جلال‌الدین عبدالرحمن السیوطی، متوفی به سال ۹۱۱ ق کتابت در ۹۶۶ هـ. ق، خط نسخ، «شماره ۳۴۰-۱ نحو».
۳۴. اقنوم المعجم: مؤلف مجهول، کتابت در ۷۱۶ ق، در ۱۱۰ برگ به فارسی، «شماره ۹۱».
۳۵. اصول ترکیب الادویه: ابی‌حامد نجیب‌الدین محمد بن علی بن عمر المتطبب السمرقندی، متوفی به سال ۶۱۹، نسخه کامل (۳۰ برگ ۳۳ سطری)، کتابت در ۸۸۹ هـ. ق به خط نسخ زین‌العابدین بن محمد بابا بکرا، «شماره ۲۸۸۹».
۳۶. الاصول فی اصول الاحکام: آمدی، کتابت در ۶۲۱ ق، «شماره ۲۸».
۳۷. الإعجاز والایجاز (در ادب): ابی‌منصور عبدالملک بن محمد بن اسماعیل ثعالبی، متوفی به سال ۴۲۹، کتابت در ۷۳۷ هـ. ق به خط نسخ احمد بن محمد بن عبدالغنی ابن‌الریب، «شماره ۳۰۳۷».
۳۸. الإعلام بأعلام بلاد الله الحرام: محمد بن احمد بن محمد النهر والی یا نهر وانی، متوفی به سال ۹۸۸، کتابت در ۹۸۵ هـ. ق.
۳۹. الإعلام بالأعلام بین الحکام: محمد بن موسی بن النعمان، کتابت در سده ۸ هـ. ق، ضمن مجموعه «شماره ۱۸۸ مجامیع».
۴۰. اغلاط الفقهاء ومناجات الامام زین‌العابدین: و جزء فيه فوائد حديث ابی‌عمیر وستون وجهاء، کتابت در ۷۴۶ هـ. ق، «شماره ۳۴».
۴۱. اغذیه والاشربة وما يتصل بهما: محمد بن علی بن عمر المتطبب السمرقندی، متوفی به سال ۶۱۹، نسخه کامل از مجموعه شماره ۲۸۸۹ (۵۷ برگ ۳۳ سطری)، کتابت در ۸۸۹ هـ. ق در شهر تبریز به خط نسخ زین‌العابدین بن محمد بابا بکرا.
۴۲. اغذیه المرضی: محمد بن علی بن عمر المتطبب السمرقندی، متوفی به سال ۶۱۹، کتابت در ۸۸۹ هـ. ق به خط نسخ، بخشی از یک مجموعه (۱۶ برگ ۳۳ سطری)، «شماره ۲۸۸۹».
۴۳. الافصاح عن معانی الصحاح: یحیی بن محمد بن هبیره وزیر، کتابت در ۷۴۰ هـ. ق به خط نسخ خوش، «شماره ۲۲۵-۷۲ فقه حنفی».
۴۴. إسهام الإفهام فی معانی عقیده شیخ الاسلام «العزین عبدالسلام»: از ولی‌الدین محمد بن احمد الدیاجی، کتابت در ۷۷۲ هـ. ق، نسخه نفیس که بالنسخه به خط مؤلف مقابله و تصحیح شده، «شماره ۴۹-۲۱ توحید».
۴۵. الأقرابادین علی ترتیب العلل: نجیب‌الدین السمرقندی، کتابت در ۸۸۹ هـ. ق، به خط نسخ، نسخه در سال ۹۰۷ ق مقابله و تصحیح شده، «شماره ۶۷-۲ طب».

۱. خواجه نصیرالدین طوسی نیز کتابی بدین نام به فارسی نوشته است.

۴۶. الفیه اصول الحدیث: عراقی، کتابت در ۸۰۸ ه. ق، با تقریظ ابن حجر و خط وی، «شماره ۳».
۴۷. أکام المرجان فی احکام الجان: محمد بن عبد الله الشبلی، متوفی به سال ۷۶۹، کتابت در ۹۷۴ ه. ق به خط محمد بن یحیی اللقانی، «شماره ۱۱۳۶».
۴۸. أکام المرجان فی احکام الجان: محمد بن عبد الله الشبلی، متوفی به سال ۷۶۹، کتابت در ۸۵۸ ه. ق، «شماره ۱۱۳۷».
۴۹. الألفاظ (در ادب): ابو نصر سهل بن مرزبان، متوفی به سال ۴۲۰، کتابت در ۷۶۶ ه. ق، «شماره ۲۳۰۶».
۵۰. الألفاظ الکتابیه (در ادب): عبد الرحمن بن عیسی بن حماد همدانی، متوفی به سال ۳۲۰، کتابت در سده ۷ ه. ق، «شماره ۳۰۳۹».
۵۱. الهی نامه منطق الطیر: وصلت نامه عطار، خسرو و شیرین، کتابت در ۸۵۹ ه. ق، «شماره ۳۰».
۵۲. الامالی النحویه (در ادب): عبد الرحمن بن اسحاق نهاوندی زجاجی، متوفی به سال ۳۳۷، کتابت در ۷۷۸ ه. ق، «شماره ۲۴۶۹».
۵۳. امالی الزجاجی: نسخه بسیار کهن و نفیس، کتابت در سده ۶ ه. ق، به خط نسخ و یک تملک در برگ پایانی به سال ۷۷۸ ه. ق، «شماره ۹۶-۱۹ نحو».
۵۴. إمعان الأنظار فی شرح المقصود: محمد بن پیر علی رومی برکلی، متوفی به سال ۹۸۱، کتابت در ۸۵۲ ه. ق (در عصر مؤلف)، «شماره ۲۴۲۶».
۵۵. انفاذ الاوامر الالهیه بنصرة العساكر العثمانیه: حسن وفائی، نسخه اصل به خط مؤلف، در ۱۰۴۸ ه. ق، «شماره ۲۴».
۵۶. الانتصاف من الکشاف: احمد بن محمد بن منصور بن المنیر الاسکندری، متوفی به سال ۶۸۳، کتابت در ۹۸۵ ه. ق، «شماره ۱۰۴».
۵۷. الإنسان الکامل فی معرفة الاواخر والاول: عبد الکریم بن ابراهیم الجبلی، کتابت در ۹۹۶ ه. ق، خط نسخ، نسخه مذهب و مجدول، «شماره ۱۳۰-۳ تصوف».
۵۸. الانسیه فی طریق النقشبندیه: یعقوب چرخ، کتابت در ۹۹۳ ه. ق، خط نستعلیق، «شماره ۳ ف».
۵۹. أنفع الوسائل إلى تحرير المسائل (الفتاوی الطرسوسیه): ابراهیم بن علی بن أحمد الطرسوسی، متوفی به سال ۷۵۸، کتابت در ۹۷۵ ه. ق به خط علی بن محمد بن احمد العلائی، «شماره ۱۱۳۸».
۶۰. انوار الانوار مدی الدهور و الاکون: یحیی بن محمد بن ابی الشکر المغربي الاندلسی، متوفی در حدود سال ۶۸۰، نسخه نفیس و کهن، کتابت در ۶۷۹ ه. ق (عصر مؤلف) در شهر مراغه به خط نسخ ابو الفضل بن علی بن الاخنف البغدادی.
۶۱. الانوار المنبلجه فی بسط اسرار المنفرجه: ابی العباس احمد بن ابی زید عبد الرحمن النقاسی البجائی، کتابت در ۹۷۳ ه. ق، «شماره ۱۱۲».
- ۱۶۶-۱ ادعیه.
۶۲. الانوار القوامیه فی الاسرار الکلامیه: محمد بن عمر بن الحسن (فخر رازی)، متوفی به سال ۶۰۶، کتابت در ۶۱۸ ه. ق به خط محمد بن ابی بکر بن محمد الوراق، «شماره ۵۷۱».
۶۳. الانوار الواضحه فی معانی الفاتحه: عبد العزیز بن احمد بن سعید الدیرینی، متوفی به سال ۶۹۴، کتابت در ۷۴۰ ه. ق، «شماره ۱۰۵».
۶۴. الفیه ابن مالک: کتابت در ۷۴۴ ه. ق، در ۵۵ برگ نسخه مصحح و مقابله شده، «شماره ۱۵۹».
۶۵. الاوائل: حسن بن عبد الله بن سعید بن الحسن العسکری، متوفی به سال ۳۸۲، نسخه بسیار کهن و نفیس، کتابت در ۳۹۵ ه. ق به خط نسخ، «شماره ۳۷۷۰».
۶۶. اوضح المسالك شرح الفیه ابن مالک: ابن هشام، کتابت در ۸۸۴ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۹۶-۶ نحو».
۶۷. الإيضاح فی شرح مقامات الحریری: ناصر بن عبد السید المطرزی، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۶۰۷ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۱۵۰-۱۵ ادب».
۶۸. ایضاح المعانی والبیان: قزوینی، کتابت در ۷۹۶ ه. ق، در ۱۵۰ برگ «شماره ۲».
۶۹. الايضاح (در ادب): حسن بن احمد بن عبد الغفار بن محمد فارسی، متوفی به سال ۳۷۷، کتابت در ۶۱۰ ه. ق، «شماره ۲۵۰۱».
۷۰. البحر الرائق فی شرح کنز الدقائق: زین الدین بن ابراهیم بن محمد بن نجیم، متوفی به سال ۹۷۰، کتابت در ۹۹۹ ه. ق، «شماره ۱۱۴۲».
۷۱. بحر المعانی و کنز المثنائی فی القراءات الأئمه العشرة ائمه البلدان: محمد بن العوفی، نسخه کهن و بسیار قدیمی در ۱۹۰ برگ «شماره ۲۲».
۷۲. البرکة فی فضل السعی والحركة: محمده بن عبد الرحمن بن عمر الجیشی، متوفی به سال ۷۸۶، کتابت در ۹۷۹ ه. ق به خط ابراهیم النحیف امام مسجد اقصی، «شماره ۱۹۳۲».
۷۳. البرود الضافیه والعقود الصافیة (در ادب): عبد الله بن یوسف بن احمد (ابن هشام) الانصاری، متوفی به سال ۷۶۱، کتابت در ۷۷۳ ه. ق، «شماره ۲۵۰۳».
۷۴. البرهان فی توجیه متشابه القرآن لما فیہ من الحجة والبیان: محمود بن حمزة بن نصر الکرمانی، متوفی به سال ۵۰۵، کتابت در ۸۵۴ ه. ق، در ۱۴۹ برگ «شماره ۱۱۳».
۷۵. البرهان الکاشف عن اعجاز القرآن: ابی المکارم عبد الواحد بن عبد الکریم بن خلف الزملکانی، متوفی به سال ۶۵۱، کتابت در ۶۷۵ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۱۱۲».

۷۶. بوستان سعدی شیرازی: کتابت ۸۷۴ هـ. ق، «شماره ۴۵».
۷۷. بهار دانش در حکایات جالب به فارسی، میرزاحسن البخاری، در ۲۲۰ برگ، «شماره ۵۰۴».
۷۸. بلوغ الادب بر فعی الطلب فی بیان ما وقع من الروم فی الدیار المصریة: سنة ۹۹۷ ق از محمد برلسی، نسخه اصل به خط مؤلف کتابت در ۱۰۱۷ ق در ۹۰ برگ، «شماره ۲۸۸».
۷۹. البرهان الکاشف عن إعجاز القرآن الکریم: نسخه دیگر، کتابت در ۷۴۸ هـ. ق، خط نسخ، «شماره ۱۷۰-۲۳ تفسیر».
۸۰. بغیة العلماء والرواة فی الذیل علی رفع الإصر عن قضاة مصر: محمد بن عبد الرحمن بن محمد السخاوی، متوفی به سال ۹۰۲، کتابت در ۹۲۹ هـ. ق، در ۲۱۰ برگ «شماره ۳۷۸۰».
۸۱. بقیة المستفید فی اخبار مدینة زبید والمزید علی بغیة المستفید: کلاهما لعبد الرحمن الشیبانی، نسخه اصل به خط مؤلف، کتابت در ۹۴۳ ق در ۱۵۵ برگ، «شماره ۳۳».
۸۲. بقیة الطالبین فی بیان المشایخ المحققین «اجازات»: احمد نحلّی مکی، کتابت در ۱۱۲۳ هـ. ق، نسخه نفیس، «شماره ۷-۱۰».
۸۳. بلوغ المرام فی فضل سید العباد فی تخمیس بابت سعادة (در ادب): خلیل اشرفی، کتابت در ۶۰۳ هـ. ق به خط نسخ عبد القادر الحبال، «شماره ۱۰۰۷».
۸۴. تاریخ ابن بریال الحجازی: عبد الباقي بن بریال حجازی، کتابت در ۷۷۶ هـ. ق، خط نسخ «شماره ۳۷۸۷».
۸۵. تاریخ البقاعی: ابراهیم بن عمر بن حسن البقاعی، متوفی به سال ۸۸۵، کتابت در ۸۷۰ هـ. ق، نسخه اصل به خط مؤلف شامل حوادث سالهای ۸۵۵ تا ۸۷۰ ق در ۲۸۸ برگ، «شماره ۳۷۸۹».
۸۶. تاریخ مدینة اصبهان: احمد بن عبد الله بن احمد (ابونعیم اصفهانی)، متوفی به سال ۴۳۰، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۵۹۱ هـ. ق، در پایان نسخه سماعی به تاریخ ۵۹۱ و سماع دیگر به تاریخ ۶۳۸ ق آمده است. «شماره ۳۷۹۵».
۸۷. تاریخ الخمیس: کتابت در ۹۴۴ هـ. ق، «شماره ۹۶».
۸۸. تاریخ القاضی ابن شهبة فی الوفیات والحوادث: من ۷۴۱ إلى ۷۸۵ هـ. ق، کتابت در ۸۴۰ ق ج ۱ و ۲ در یک مجلد در ۳۵۰ برگ «شماره ۴۱».
۸۹. تاریخ الجزری: شمس الدین، کتابت در ۹۰۰ ق در ۲۸۸ برگ، «شماره ۷۱».
۹۰. تاریخ مراد بخارا: به فارسی از مولانا زاده در ۲۲ برگ، «شماره ۵۳۱».
۹۱. تاریخ وصاف: کتابت در ۹۹۸ ق در ۳۲۹ برگ، «شماره ۵۲۰».
۹۲. تذکره خرابات: به فارسی، شاهزاده هلا کو عجمی در ۸۵ برگ، «شماره ۵۰۸».
۹۳. التبیان والبیان: حسن طیبی، کتابت در ۷۸۱ ق، «شماره ۱۰».
۹۴. تذکره شعرای فارسی: محمد صادق تبریزی، در ۲۹۰ برگ، «شماره ۵۲۴».
۹۵. تذکره دولتشاه: از علاء الدین غازی، کتابت در ۹۹۱ هـ. ق، «شماره ۵۱۷».
۹۶. تراجم علمای ماوراء النهر: به فارسی، مؤلف مجهول در ۲۲۵ برگ، «شماره ۵۴۱».
۹۷. ترجمه تاریخ عتبی: ناصر گلیاگانی، فارسی کتابت در ۱۰۱۹ ق در ۲۵۰ برگ، «شماره ۵۱۶».
۹۸. ترجمه تاریخ ابونصر نرشی در فضائل بخارا: به فارسی در ۵۸ برگ، «شماره ۵۳۰».
۹۹. تیمور نامه: هاتفی به فارسی کتابت در ۹۹۰ ق در ۱۲۵ برگ، «شماره ۵۲۵».
۱۰۰. ترجمه تحریر اقلیدس للطوسی: از قطب الدین شیرازی، در ۹۵ برگ «شماره ۱۳».
۱۰۱. ترجمه موجز القانون لابن النقیس: به ترکی، از احمد کمال پاشا، «شماره ۲۱».
۱۰۲. تاریخ ابی الحارث ایبک من ملوک الهند: شیخ حسن نظامی نیشابوری، به فارسی در ۳۵۰ برگ، «شماره ۵۱۱».
۱۰۳. تاریخ العلم والعلماء: «شماره ۵۲۸».
۱۰۴. تراجم المشایخ الاحرار المجدبة: میرزا مقصود دهبیدی، «شماره ۵۲۹».
۱۰۵. تراجم المشایخ المذكورین فی السلسلة المجدبة: خلیل صاحب افندی، کتابت در ۱۲۹۴ هـ. ق، «شماره ۵۱۸».
۱۰۶. تاج المدايح: طغرا، کتابت در ۱۰۸۷ هـ. ق، «شماره ۶۳ ف».
۱۰۷. تجنیسات: کاتبی، کتابت در ۹۵۷ هـ. ق، «شماره ۶۲ ف».
۱۰۸. ترجمه مرزبان نامه: احمد نزهت و راغب پاشا، کتابت در ۱۱۸۱ ق به خط حافظ عثمان، شماره «۴۷».
۱۰۹. التبر المسبوك فی نصحة الملوك: امام محمد غزالی، متوفی به سال ۵۰۵، کتابت در ۸۷۶ هـ. ق، «شماره ۱۹۳۷».
۱۱۰. التبر المسکوک لمافیہ من نقد الحقائق بنقش النصوص خالصاً زیف الشبه: شریف الحسنی الشهیر بالحکیم، کتابت در ۹۴۹ هـ. ق، «شماره ۵۷۶».
۱۱۱. تبصرة الادلة: میمون بن محمد بن محمد النسفی، متوفی به سال ۵۰۸، نسخه کهن، «شماره ۵۷۷».

۱. نسخه‌ای از این کتاب که در سال ۵۹۵ ق کتابت شده در کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) موجود می‌باشد. و نیز برای نخستین بار در دو جلد به تازگی در بیروت چاپ شده است.

علی، «شماره ۲۹۲۰».

۱۲۸. التحفة الشاهية: محمود بن مسعود بن مصلح (قطب الدین شیرازی)، متوفی به سال ۷۱۰، کتابت در سال ۹۱۴ ه. ق. در شهر قسطنطنیه (استانبول)، «شماره ۲۹۳۲».

۱۲۹. تسهیل الفوائد و تکمیل المقاصد (در ادب): محمد بن عبدالله بن مالک طائی جیانی، متوفی به سال ۶۷۲، کتابت در ۷۵۷ ه. ق. خط نسخ «شماره ۲۵۱۶».

۱۳۰. تسدید القواعد فی شرح تجرید العقاید خواجه نصیر الدین طوسی: از شمس الدین محمود بن ابی القاسم بن احمد الاصفهانی، کتابت در ۷۵۱ ه. ق. نسخه مقابله و تصحیح شده، «شماره ۲۰۵-۳۵» توحید.

۱۳۱. ترجمه کشکول شیخ بهاء الدین عاملی به عربی: سید عبد الباقی لعلی زاده، «شماره ۳۰۸».

۱۳۲. ترجمه ترکی منهاج العابدین غزالی: مترجم مجهول «شماره ۳۹ ف ع م».

۱۳۳. ترجمه الحکم العطائیه للمناوی: از محمد امین الحامدی به ترکی، «شماره ۳۹ ف ع م».

۱۳۴. ترجمه عوارف المعارف سهروردی به فارسی: از کمال زاده، کتابت در «۹۰۵ ه. ق.» «شماره ۳۹ ف ع م».

۱۳۵. ترجمه اساس الاقتباس: علامه خسرو، کتابت در ۱۲۶۶ ق در ۲۵۰ برگ، «شماره ۸۹».

۱۳۶. ترجمه اخلاق محسنی به ترکی: پیر محمد عربی زاده، «شماره ۲۸۱».

۱۳۷. ترجمه اخلاق محسنی به ترکی: نایب افندی، «شماره ۲۸۷».

۱۳۸. ترجمه النعم السوایغ فی شرح الکلم النوائغ بمصطفی عصام الدین، به ترکی، کتابت در ۹۹۵ ه. ق. «شماره ۷».

۱۳۹. التشبیها (در ادب): ابواسحاق بغدادی معروف بن ابن ابی عون، نسخه بسیار کهن و نفیس، (۹۳ برگ ۲۳ سطری)، کتابت در ۴۶۶ ه. ق. خط اندلسی، مقابله و تصحیح شده «شماره ۳۲۱۴».

۱۴۰. التعجیز فی مختصر الوجیز للغزالی: تاج الدین عبدالرحیم بن محمد بن محمد بن یونس الموصلی، متوفی به سال ۶۷۱، نسخه کهن و نفیس، کتابت در سال ۶۶۰ ه. ق. (عصر مؤلف) به خط عمر بن صالح بن حبیب الجبلی، «شماره ۱۴۳۰».

۱۴۱. التعریف بما أنست الهجرة من معالم دار الهجرة: محمد بن احمد بن محمد بن خلف الخزر جی المطری، متوفی به سال ۷۴۱، کتابت در ۷۴۳ ه. ق. خط نسخ، مقابله شده «شماره ۳۸۱۵».

۱۴۲. التعقید والایضاح لما اطلق واغلق من کتاب ابن الصلاح: عبدالرحمن عراقی، کتابت در ۸۰۴ ه. ق. «شماره ۱۷».

۱۴۳. تفسیر اشتقاق اسماء الله عزوجل: عبدالرحمن بن إسحاق الزجاجی، روایة ابی بکر احمد بن محمد بن سلمة الغسانی، نسخه بسیار

۱۱۲. التبصرة فی الوسوسة: ابی محمد عبدالله بن یوسف بن محمد الجزینی الشافعی، متوفی به سال ۴۳۸، نسخه کهن، کتابت در ۶۸۶ ه. ق. به خط کتکلی بن عبدالله السانی، نسخه مقابله شده «شماره ۱۴۲۹».

۱۱۳. التبیان فی آداب حملة القرآن: یحیی بن شرف بن مرى النووی، متوفی به سال ۶۷۶، کتابت در سده ۹ ه. ق. «شماره ۴۰».

۱۱۴. التذکرة فی احوال الآخرة: خواجه نصیر الدین طوسی، در ۲۸ برگ، «شماره ۱۹۳ مج».

۱۱۵. التبیان فی البیان = التبیان فی علمی المعانی والبیان: شرف الدین طیبی، کتابت در ۷۸۱ ه. ق. خط نسخ، «شماره ۲۲۷-۱۰» بلاغت.

۱۱۶. تجرید القواعد: خواجه نصیر الدین طوسی، متوفی ۶۷۲ ه. ق. کتابت در سده ۹ ه. ق. به خط نسخ یوسف، «شماره ۵۴-۴۸» توحید.

۱۱۷. تحصیل المرام فی تاریخ البلد الحرام: تقی الدین الفاسی، تألیف کتاب سال ۸۱۹ ه. ق. کتابت نسخه سال ۸۸۱ ه. ق. نسخه مذهب و مجدول، «شماره ۱۴۰-۷۵» تاریخ.

۱۱۸. تخمیس قصیده البردة: بوسیری، تخمیس کننده مجهول، کتابت در سال ۸۰۶ ه. ق. به خط ثلث، حواشی فارسی، «شماره ۳۲-۳۷» قصائد نبویه.

۱۱۹. التذکرة باصول الحساب والفرائض «الموارث»: علی بن الخضر بن الحسن القرشی العثماني، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۶۶۸ ه. ق. «شماره ۱۴۹-۱۰» فرائض.

۱۲۰. التحفة البهية فی طبقات الشافعية: شیخ عبدالله شرقاوی، کتابت در ۱۳۲۱ ه. ق. «شماره ۶۳».

۱۲۱. تحریر المناظر: خواجه نصیر الدین طوسی، متوفی به سال ۶۷۲، نسخه کهن و نفیس، جزو مجموعه «شماره ۲۹۲۲».

۱۲۲. تحریر الكرة المتحركة: خواجه نصیر الدین طوسی، متوفی به سال ۶۷۲، نسخه کهن و نفیس، «شماره ۲۹۲۲».

۱۲۳. تحریر کتاب اصول الهندسة والحساب لافلیدس: خواجه نصیر الدین طوسی، متوفی به سال ۶۷۲، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۶۸۹ ه. ق. «شماره ۳۴۵۳».

۱۲۴. تحفة لاحباب وبغية الطلاب: محمد بن عبدالرحمن بن محمد السخاوی، متوفی به سال ۹۰۲، کتابت در ۸۸۹ ه. ق. «شماره ۳۷۹۸».

۱۲۵. تحفة الترك فيما يجب أن يعمل فی الملک: ابراهیم بن علی بن احمد الطرطوسی، متوفی به سال ۷۵۸، کتابت در ۷۸۰ ه. ق. «شماره ۱۱۵۹».

۱۲۶. التحفة الشاهية: محمود بن مسعود مصلح (قطب الدین شیرازی)، متوفی به سال ۷۱۰، نسخه کهن به خط نستعلیق، «شماره ۲۹۱۹».

۱۲۷. التحفة الشاهية: محمود بن مسعود مصلح (قطب الدین شیرازی)، متوفی به سال ۷۱۰، نسخه کهن به خط نستعلیق عبدالله بن

کهن و بسیار نفیس، کتابت در اوائل سده ۵ ق، در برگ پایانی آمده که نسخه را حسن بن علی راوی در سال ۴۳۴ ق مقابله و تصحیح نموده است، شماره «۱۳۸-۱۴۶ ادعیه».

۱۴۴. تقریر القوانين المتداولة فی علم المناظرة: محمد بن ابی بکر المرعشی (ساجقی زاده)، متوفی به سال ۱۱۵۰، کتابت در ۱۱۷۴ ه. ق.

۱۴۵. التقييد والايضاح لما اطلق وأغلق من كتاب ابن الصلاح فی علوم الحديث: از حافظ ابی الفضل العراقی، کتابت در ۸۰۶ ه. ق، «شماره ۱۲۰-۱۷- اصول الحديث».

۱۴۶. تقریب الاسانید وترتیب المسانید: ابوزرعة عبد الرحيم العراقی، نسخه نفیس، «شماره ۷۵ و ۷۶».

۱۴۷. تلخیص البیان فی علامات المهدي آخر الزمان: «شماره ۴۶۶».

۱۴۸. تکفیر الشيعة الارديلية وغيرهم من الفرق الضالة الروافض: محمد بن لطف الله برسوی، کتابت در ۹۹۸ ه. ق، «شماره ۱۱۸».

۱۴۹. التكملة والذيل والصلة: حسن صاغانی، کتابت در ۷۳۵ ه. ق، در حاشیه آن کتاب منهاج الفلاح فی التعریف والاصلاح آمده است، ۷۰۰ برگ، «شماره ۶».

۱۵۰. تلخیص الجامع الكبير: محمد بن عباد خلاطی، کتابت در ۶۵۳ ه. ق، «شماره ۸۷».

۱۵۱. تلخیص خلاصة الاصول: حبيب بن بیری، نسخه اصلی (هنری و مذهب) به خط نسخ مؤلف در سال ۹۸۱ ه. ق، «شماره ۶۰۰».

۱۵۲. التنوير فی إسقاط التدبير: احمد بن محمد بن عبد الكريم بن عطاء الله الإسكندري، متوفی به سال ۷۰۹، «شماره ۱۹۵۴».

۱۵۳. التوايع فی الصرف: جمال الدین اسحاق القرمانی، متوفی به سال ۹۳۰، کتابت در ۹۵۷ ه. ق، «شماره ۲۴۳۳».

۱۵۴. تقويم البلدان: ابو الفداء اسماعيل بن علی بن محمود، متوفی به سال ۷۳۲، کتابت در ۷۲۱ ه. ق، (عصر مؤلف)، «شماره ۴۳۵۰».

۱۵۵. التكميل والاتمام فی ذیل التعریف والإعلام للسهيلي: از ابن عسکر محمد بن علی بن الخضیر، متوفی به سال ۶۳۶، کتابت در سده ۸ ه. ق، «شماره ۱۵۶».

۱۵۶. تلخیص شرح فصول القراط: از علی بن یوسف بن حیدرة الرجبی، کتابت در ۷۵۲ ه. ق، «شماره ۱۸ طب».

۱۵۷. تلخیص المحصل: خواجه نصیر الدین طوسی، متوفی به سال ۶۷۲، نسخه مذهب و ملوکی و هنری، کتابت در ۸۶۹ ه. ق به خط احمد بن اخي طوی المرزيفوني، «شماره ۵۹۶».

۱۵۸. التلويح الى كشف حقائق التنقيح: مسعود بن عمر بن عبد الله التفتازانی، متوفی به سال ۷۹۳، کتابت در ۷۸۰ ه. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۱۰۶۷».

۱۵۹. التمهيد فی تنزیل الفروع علی القواعد الاصولية: عبد الرحيم بن

حسن بن علی الإسنوی، متوفی به سال ۷۷۲، کتابت در ۷۷۴ ه. ق، از روی نسخه اصل به خط مؤلف، «شماره ۱۰۶۹».

۱۶۰. التنبيه علی الاسباب التي اوجبت الاختلاف بين المسلمين فی آرائهم: از ابن السيد البطلمیوسی، نسخه بسیار کهن و بسیار نفیس، کتابت در سده ۶ ق، این نسخه با نسخه اصل به خط مؤلف در سال ۵۵۴ ق مقابله و تصحیح شده است، «شماره ۶۲-۴۶ توحید».

۱۶۱. التوضيح فی شرح مقدمة ابی الليث السمرقندی: مصطفى بن زکریا بن ایدغمش القرمانی، متوفی به سال ۸۰۹، کتابت در ۸۶۱ ه. ق، «شماره ۱۱۸۵».

۱۶۲. تهذيب النکت: اثر الدين ابهری، کتابت در ۸۰۰ ه. ق، در ۸۴ برگ، «شماره ۸».

۱۶۳. التهذيب فی شرح التهذيب: عبيد الله خبيصی، ۳۲ برگ، «شماره ۷۷».

۱۶۴. تهذيب اللغة (جلد نخست): ابونصر محمد بن احمد بن ازهر بن طلحة بن نوح هروی، متوفی به سال ۳۷۰، خط نسخ، کتابت در سده ۷ ه. ق، «شماره ۲۳۳۰».

۱۶۵. تهذيب اللغة (نسخه ای دیگر): ابونصر محمد بن احمد بن ازهر بن طلحة بن نوح هروی، متوفی به سال ۳۷۰، صفحات مجدول، کتابت در ۶۱۰ ه. ق، «شماره ۲۳۳۱».

۱۶۶. ثلاثيات البخاری واحمد والطبرانی: کتابت در ۸۶۶ ه. ق، «شماره ۱- علم الحديث».

۱۶۷. جامع روايات الفهارس ولامع اصل الفوارس: سيد حامد امام اسكدار، نسخه نفیس در ۲۳۷ برگ، «شماره ۲۶».

۱۶۸. الجمع بين الصحيحين: حمیدی، نسخه نفیس، کتابت در ۱۱۲۴ ه. ق، در ۴۰۱ برگ، «شماره ۲۲».

۱۶۹. جميلة = خميلة ارباب المراسد فی شرح عقيلة أتراب القصائد: برهان الدين الجعبري، کتابت در ۷۳۹ ه. ق، در ۲۲۲ برگ، «شماره ۲۱۲-۲۸ قرائات».

۱۷۰. الجامع الصغير فی الفروع: محمد بن حسن بن واقد شيباني، متوفی به سال ۱۸۹، کتابت در ۷۷۰ ه. ق، «شماره ۱۰۸».

۱۷۱. الجبر والمقابلة: خوارزمی، کتابت در ۶۱۹ ه. ق، «شماره ۶ جبر».

۱۷۲. الجبر والمقابلة: محمد بن اسعد الصديقي الدواني، متوفی به سال ۹۱۸، کتابت در ۹۴۰ ه. ق به خط نسخ ناصر بن محسن بن علی الخنفي، «شماره ۶۶۷».

۱. نسخه ای از تهذيب النکت ابهری به شماره «۵۰» در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) موجود است که در ۶۸۷ ق کتابت شده، و بسیار نفیس و کهن می باشد.

داماد الجردیلی، کتابت در ۱۱۹۵ هـ. ق، در ۶۰ برگ، «شماره ۱۴».

۱۸۹ حسن التوسل إلى صناعة الترسيل بمحمود الحلبي الكاتب، کتابت در ۷۱۶ هـ. ق، به خط فرزند مؤلف، «شماره ۳۳».

۱۹۰ حلیه اهل الفضل والكمال باتصال الاسانید بکمل الرجال: اسماعیل العجلونی، نسخه نفیس، «شماره ۹».

۱۹۱ الحمقى والمغفلين: ابن جوزی، کتابت در ۹۰۰ هـ. ق، «شماره ۱۴۰-۲۲ تاریخ».

۱۹۲ حلل مطرز: شرف الدین علی یزدی، کتابت در ۸۱۰ هـ. ق، ۹۱۵ برگ، «شماره ۷».

۱۹۳ حل الخلاصة لاهل الرياسة شرح خلاصة الحساب: رمضان بن ابی هریره جزری، «شماره ۳۵».

۱۹۴ حلیمة الکمیت: محمد بن حسین بن علی النواجی، متوفی به سال ۸۵۹، کتابت در ۹۸۶ هـ. ق به خط محمد بن ابی بکر الفراء، «شماره ۳۰۶۰».

۱۹۵ الحماسة: أبی تمام حبیب بن أوس الطائي، کتابت در ۷۳۳ هـ. ق، «شماره ۹۵-۳۴ ادب».

۱۹۶ کتاب الحیل: لابی عبیده معمر بن المثنی بروایة ابن یوسف الاصبهانی عن ابی حاتم عن المؤلف، نسخه بسیار کهن و نفیس، «شماره ۳۹».

۱۹۷ حواش علی الهدایة فی فروع الفقه الحنفی: عمر بن محمد بن عمر الخبازی الخجندی، متوفی به سال ۶۹۱، کتابت در ۹۷۱ هـ. ق، «شماره ۱۳۰۸».

۱۹۸ خزنة الفقه: نصر بن محمد بن احمد السمرقندی، متوفی به سال ۳۷۳، کتابت در ۹۶۷ هـ. ق، «شماره ۱۲۱۹».

۱۹۹ الخطب النباتية (در ادب): ابی یحیی عبدالرحیم بن محمد بن اسماعیل بن بناته، کتابت در ۷۳۶ هـ. ق، «شماره ۱۹۶۴».

۲۰۰ خلاصة البدر المنير فی تحریج الاحادیث والآثار الواقعة فی الشرح الكبير: عمر بن علی بن احمد الانصاری (ابن الملقن)، متوفی به سال ۸۰۴، کتابت در ۸۱۲ هـ. ق، «شماره ۳۱۰».

۲۰۱ الخلاصة النحویة (در ادب): محمد بن عبدالله بن مالک طائی جیانی، متوفی به سال ۶۷۲، کتابت در ۷۴۴ هـ. ق، «شماره ۲۵۶۳».

۲۰۲ خمسة نظامی: مخزن الاسرار، شرف نامه اسکندری، خسرو شیرین، کتابت در ۸۵۳ هـ. ق، «شماره ۱۲۹».

۲۰۳ خبايا الروايات فيما في الرجال من البقايا للخفاجي وفيه جملة من رسائل الخوارزمي: کتابت در ۱۰۶۶ هـ. ق، «شماره ۳۸».

۲۰۴ خلاصة الوفاء باخبار دارالمصطفى: سمهودی، کتابت در ۹۹۶ هـ. ق، خط نستعلیق، مذهب، «شماره ۳۱۲-۹۹ تاریخ».

۱۷۳ حادی الأرواح إلى بلاد الأفراح: ابن قیم الجوزیة، کتابت در ۷۹۳ هـ. ق، «شماره ۱۹۴-۱۷۸ مواظ».

۱۷۴ الحج الباهرة فی افحام الطائفة الکافرة الفاجرة: محمد بن اسعد الصدیقی الدوانی، متوفی به سال ۹۱۸، کتابت در ۹۴۰ هـ. ق به خط نسخ ناصر بن محسن بن علی الحنفی، «شماره ۶۶۷».

۱۷۵ الجملة الکافیة والتبذة الشافیة: محمد عبدالمعطي الثغری، کتابت در ۸۴۳ هـ. ق، «شماره ۲۳۳۵».

۱۷۶ حاشیة شرح التجريد: علی بن محمد بن علی شریف جرجانی، متوفی به سال ۸۱۶، نسخه مصحح، کتابت در ۸۷۴ هـ. ق به خط نسخ مرعش شمس الدین مقدسی، «شماره ۶۱۶».

۱۷۷ حاشیة علی بحث الوجود: خواجه نصیر الدین طوسی، متوفی به سال ۶۷۲، کتابت در ۷۰۵ هـ. ق به خط نسخ، «شماره ۶۱۵».

۱۷۸ حاشیة علی حاشیة مختصر المتهی: محمد المرعشی ساچقی زاده^۱، متوفی به سال ۱۱۵۰، (۱۵ برگ ۲۵ سطری)، کتابت در ۱۱۷۷ هـ. ق، «شماره ۱۰۷۹».

۱۷۹ حاشیة علی شرح وقایة الروایة فی مسائل الهدایة: محمد بن ابراهیم بن حسن النکساری، متوفی به سال ۹۰۱، کتابت در ۹۹۱ هـ. ق، «شماره ۱۲۰۶».

۱۸۰ حاشیة علی شرح وقایة الروایة فی مسائل الهدایة: حسن چلبی بن محمد شاه الفناری، متوفی به سال ۸۸۶، کتابت در ۹۰۱ هـ. ق، «شماره ۱۲۰۷».

۱۸۱ حاشیة علی الهدایة: احمد بن سلیمان بن کمال پاشا، متوفی به سال ۹۴۰، کتابت در ۹۷۷ هـ. ق، «شماره ۱۲۰۹».

۱۸۲ حاشیة علی الهیات شرح المواقف: مسعود شیرازی، متوفی به سال ۹۰۵، نسخه مذهب، کتابت در ۹۵۰ هـ. ق به خط نستعلیق عبدالجبار بن عبدالاول، «شماره ۶۶۴».

۱۸۳ حافظ الاعتدال فی الطب: محمد بن ابراهیم بکرزاده، متوفی به سال ۱۰۲۹، کتابت در ۹۹۳ هـ. ق به خط نسخ مؤلف در شهر قسطنطنیه، «شماره ۲۸۹۳».

۱۸۴ حدائق الاسلام فی مدح النبی (ص): یوسف الجامی، کتابت در ۹۲۱ هـ. ق به خط حسن بن حسین القالشی، «شماره ۱۰۱۱».

۱۸۵ حدائق السحر: وطواط، کتابت در ۹۹۵ هـ. ق، ۸۰ برگ، «شماره ۶».

۱۸۶ حصر المسائل وقصر الدلائل: محمد بن عبدالحمید بن الجسین الأسمندی، متوفی به سال ۵۵۲، کتابت در ۶۰۹ هـ. ق به خط ابوبکر بن یر نقش بن عبدالله، «شماره ۱۲۱۶».

۱۸۷ حقائق المنظومة: محمود بن محمد بن داود الإسفجی، متوفی به سال ۶۷۱، کتابت در ۸۷۲ هـ. ق، «شماره ۱۲۱۵».

۱۸۸ الحكم الروایع فی شرح الکلم النوايع للزمخشري: از سید ابی بکر

۲۲۵. ذات الحلل ومهارة الكلل: علم الدين السخاوي، نسخة كهن و نفيس، كتابت در ۶۳۹ هـ. ق، «شماره ۳۸-۸۱ نحو».

۲۲۶. ذيل تاريخ هشت بهشت: به فارسی ابو الفضل محمد دفتري كتابت در ۹۷۴ ق در ۲۳۲ برگ، «شماره ۳۹۹».

۲۲۷. ذكر معاني الآيات المتشابهات إلى معاني الآيات المحكمات: ابي عبدالله محمد بن احمد الدمشقي، «ابن اللبان» كتابت در سده ۹ هـ. ق، خط نسخ، «شماره ۵۷-۱۶۳ تفسير».

۲۲۸. ديوان الحيوان در تلخيص حيوة الحيوان دميري: از سيوطي، كتابت در ۹۷۸ هـ. ق، در ۲۹۰ برگ، «شماره ۱۷».

۲۲۹. ذيل العقد المذهب في طبقات المذهب «الشافعي»: سراج الدين بن الملن، كتابت در ۸۶۹ هـ. ق، «شماره ۳۴-۱۵۰ تاريخ».

۲۳۰. الرد على اهل البدع والضلال من اهل القدر والاعتزال: شيت بن ابراهيم بن محمد بن الحاج، متوفى به سال ۵۹۹، نسخة مذهب، كتابت در سده ۱۰ هـ. ق، «شماره ۶۷۸».

۲۳۱. راموز اللغة: الشريف محمد حسن، كتابت در ۹۶۱ ق در ۴۰۰ برگ «شماره ۱۹ و ۲۰».

۲۳۲. الرسالة الركنية: مؤلف مجهول - عربي، كتابت در ۷۴۲ هـ. ق، اين كتاب را مؤلف برای ركن الدولة ارغون تكين بن برامين نگاشته است، «شماره ۱۲-۲۰۶ مجاميع».

۲۳۳. رباعيات فارسي: كتابت در ۹۹۸ هـ. ق، در ۱۰ برگ، «شماره ۱۵۷».

۲۳۴. الرسالة الروحية (در بيان ماهيت روح و حيات و نفس): محمد البروسوي، نسخة مذهب، كتابت در ۹۹۸ هـ. ق به خط عبدالله الراجي، «شماره ۶۹۶».

۲۳۵. الرسالة في علوم الحساب والجبر والمساحة: مؤلف مجهول، كتابت در ۷۴۳ هـ. ق، «شماره ۶-۲۰۶ مجاميع».

۲۳۶. روضة المحبين لابن عماد به ضميمه كتاب روضة الانوار عباسي به فارسي، كتابت در ۹۵۲ هـ. ق، «شماره ۸۵».

۲۳۷. رسالة الوقف: علي بن محمد بن علي بن المقدسي، متوفى به سال ۱۰۰۴، كتابت در ۹۹۲ هـ. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۱۲۳۷».

۲۳۸. رمز الحقائق في شرح كنز الدقائق: محمود بن احمد بن موسى العيني، متوفى به سال ۸۵۵، كتابت در ۹۲۵ هـ. ق، «شماره ۱۲۴۵».

۲۳۹. روض الاخيار المنتخب من ربيع الابرار: محمد بن قاسم بن يعقوب الاماسي، متوفى به سال ۹۴۰، كتابت در ۹۹۷ هـ. ق، «شماره ۳۱۳۸».

۲۴۰. الروض المغرس في فضائل بيت المقدس: عبدالوهاب بن عمربن الحسين الحسيني، متوفى به سال ۸۷۵، كتابت در ۸۷۳ هـ. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۳۸۶۰».

۲۴۱. روض المناظر في علم الاوائل والاواخر: از محمد بن محمد بن

۲۰۵. دُرُ التاج في إعراب مشكل المنهاج (در ادب): عبدالرحمن بن ابي بكر بن محمد سيوطي، متوفى به سال ۹۱۱، كتابت در ۸۶۷ هـ. ق، (عصر مؤلف)، «شماره ۲۵۶۴».

۲۰۶. در البحار على اختلاف الانمة الاربعة: شمس الدين قونوي، كتابت در ۸۷۴ هـ. ق، «شماره ۱۳۴».

۲۰۷. الدرر السنية في نظم السيرة النبوية (الالفية في سيرة النبي ص): عبدالرحيم بن حسين بن عبدالرحمن العراقي، متوفى به سال ۸۰۶، كتابت در ۸۳۳ هـ. ق به خط احمد بن ابي بكر بن اسماعيل، «شماره ۸۴۶».

۲۰۸. الدرر واللمع في الصدق والورع: عبدالوهاب بن احمد بن علي الشعراني، متوفى به سال ۹۷۳، كتابت در ۹۷۱ هـ. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۱۹۶۷».

۲۰۹. الدرر المنتظم في أسرار الكلم «نظم فقه اللغة»: شمس الدين ابو عبدالله الموصلي، كتابت در ۸۱۱ هـ. ق، «شماره ۲۳۴۴».

۲۱۰. ديوان ابن مكاس (در ادب): عبدالرحمن بن عبدالرزاق بن ابراهيم بن مكاس، متوفى به سال ۷۹۴ كتابت در ۸۷۷ هـ. ق، «شماره ۳۰۷۹».

۲۱۱. ديوان الحماسة (در ادب): حبيب بن أوس بن حارث طائي، متوفى به سال ۲۳۱، نسخة نفيس، كتابت در ۷۳۳ هـ. ق، «شماره ۳۱۰۳».

۲۱۲. ديوان ابن حجر العسقلاني: كتابت در ۹۴۵ هـ. ق، ۲۵۲ برگ، «شماره ۱۶۷».

۲۱۳. ديوان سلطان ولد محمد بلخي: كتابت در ۷۵۰ هـ. ق، «شماره ۲۲۳ غم».

۲۱۴. ديوان شاني: كتابت در ۹۷۳ هـ. ق، ۱۵۶ برگ، «شماره ۲۰۳».

۲۱۵. ديوان اطعمه باكليات او: كتابت در ۸۵۶ هـ. ق، «شماره ۱۳۲».

۲۱۶. ديوان انوري: كتابت در ۹۹۳ هـ. ق، ۲۷۰ برگ، «شماره ۳۸».

۲۱۷. ديوان امير خسرو دهلوي: كتابت در ۸۹۵ هـ. ق، ۲۲۰ برگ، «شماره ۷۴ و ۷۵».

۲۱۸. ديوان درويش صفائي: كتابت در ۲۰ شوال ۸۹۶ هـ. ق، ۱۴۵ برگ، «شماره ۷۷».

۲۱۹. ديوان سعدی: كتابت در ۹۲۶ هـ. ق، «شماره ۹۵».

۲۲۰. ديوان شمس تبریزی: كتابت در ۹۷۷ ق، ۲۰ برگ، «شماره ۶۵».

۲۲۱. ديوان سليم تهراني به تركي: كتابت در ۹۹۱ هـ. ق، «شماره ۱۰۰».

۲۲۲. ديوان شاه نعمت الله ولي: كتابت در ۸۷۸ هـ. ق، ۱۱۱ برگ، «شماره ۱۸۶».

۲۲۳. الديوان الثامن لفلان على آزاد البكرامي: كتابت در ۹۹۰ هـ. ق، در ۵۵ برگ، «شماره ۱۸۹».

۲۲۴. ذيل نفحة الريحانة: ذيل على ريحانة الالباء للخفاجي، از سيد امين محمودي، كتابت در ۱۱۲۱ هـ. ق، ۱۰۷ برگ، «شماره ۱۹۴».

محمود (ابن الشحنة)، متوفی به سال ۸۱۵، کتابت در ۹۸۲ ه. ق، «شماره ۳۸۶۱».

۲۴۲. روضة المسالك والعیر فی منهاج علم التعبير «تعبیر الرؤیا»: علی بن محمد بن قوام الحنفی، نسخه اصل به خط مؤلف، «شماره ۱۶۴-۳۲۱ مجامیع».

۲۴۳. رونق المجالس: ابی حفص عمر بن الحسن السمرقندی، کتابت در ۷۶۹ ه. ق، «شماره ۱۰۴-۲۷ تصوف».

۲۴۴. روشن رأی نامه: عبدالواحد، کتابت در ۹۷۵ ه. ق، ۲۲ برگ، «شماره ۹۰».

۴۵. التریاض المستطابة فی جملة من روى فی الصحیحین من الصحابة: یحیی بن ابی عامر، کتابت در ۱۰۱۹ ه. ق، نسخه نفیس در ۹۳ برگ، «شماره ۳۸».

۲۴۶. الزبدة فی شرح قصيدة البردة: خالد بن محمد بن ابی بکر بن محمد الازهری، متوفی به سال ۹۰۵، کتابت در ۹۹۸ ه. ق به خط احمد بن داود، «شماره ۱۰۵۹».

۲۴۷. زبدة النصره ونخبة العصرة^۱: فتح بن علی بن محمد البنداری الاصفهانی، متوفی به سال ۶۴۳، کتابت در ۶۶۲ ه. ق، «شماره ۳۸۶۳».

۲۴۸. الزهد الكبير: ابوبکر احمد بن حسین بن علی البهقی، متوفی به سال ۴۵۸، کتابت در ۶۲۶ ه. ق، «شماره ۴۱۳».

۲۴۹. زیادات الجامع الصغیر من حدیث البشیر النذیر: عبدالرحمن بن ابی بکر بن محمد السیوطی، متوفی به سال ۹۱۱، کتابت در ۹۹۷ ه. ق، «شماره ۴۱۴».

۲۵۰. زبدة المعانی: شرح بخش سوم کتاب مفتاح العلوم سکاکی، کتابت در ۹۹۴ ه. ق، «شماره ۶۳».

۲۵۱. زبدة النصره ونخبة العصرة: ابراهیم اصفهانی در اخبار وزراء سلجوقی، نسخه کهن و بسیار نفیس، کتابت در ۶۶۳ ه. ق، در ۱۱۴ برگ، «شماره ۱۸۹».

۲۵۲. زیارات: علی بن ابی بکر الهروی، کتابت در ۷۰۵ ه. ق، «شماره ۶۴-۱۷۸ مجامیع».

۲۵۳. السامی فی الاسامی: احمد بن محمد بن احمد المیدانی، متوفی به سال ۵۱۸، کتابت در ۹۹۰ ه. ق، «شماره ۲۳۵۵».

۲۵۴. سوانع النعم شرح نوابغ الکلم للزمخشري: محمد بن ابراهیم الربعی، ۱۴۶ برگ، «شماره ۵۰».

۲۵۵. سبحة الاربار: جامی، کتابت در ۹۵۸ ه. ق، «شماره ۲۳».

۲۵۶. سلافة العصر: سید علی خان مدنی، نسخه نفیس، ۲۹۴ برگ، «شماره ۴۸».

۲۵۷. السیف المسلول علی مبغضی اصحاب الرسول ﷺ: شیخ یاسین الفرضی، نسخه اصل به خط مؤلف کتابت در ۱۰۸۰ ه. ق،

«شماره ۱۲۰».

۲۵۸. سفر السعادة وسفیر الافادة: (در ادب): علی بن محمد بن عبد الصمد سخاوی، متوفی به سال ۶۴۳، کتابت در ۶۴۸ ه. ق، «شماره ۲۵۷۴».

۲۵۹. سفر السعادة، نسخه دیگر کتابت در ۶۳۸ ه. ق، در عصر مؤلف، دستخط مؤلف در آغاز نسخه آمده است «شماره ۸۱ نحو».

۲۶۰. سلوک المالك فی تدبر الممالك: شهاب الدین احمد بن محمد بن ابی الربیع، وی این کتاب را برای معتصم عباسی نوشته است، کتابت در ۹۱۴ ه. ق، «شماره ۶۶-۱۹۷ مواعظ».

۲۶۱. سيرة الشفاء: قاضی عیاض، کتابت در ۷۶۹ ه. ق، «شماره ۵۰».

۲۶۲. سوق الفاضل فی تراجم الافاضل: ابن العدیم عمر بن احمد بن هبة الله، متوفی به سال ۶۶۰، نسخه بسیار نفیس، کتابت در سده ۷ ه. ق به خط مؤلف، «شماره ۳۸۷۰».

۲۶۳. شرح ابیات دیوان امیر المؤمنین علی بن ابیطالب (در ادب): حسین بن معین الدین میبدی، کتابت در ۸۹۰ ه. ق، «شماره ۳۱۵۶».

۲۶۴. شرح ادب القاضی: عمر بن عبدالعزیز بن عمر الصدر الشهید، متوفی به سال ۵۳۶، کتابت در ۹۴۰ ه. ق، «شماره ۱۲۵۲».

۲۶۵. شرح ابیات فی الالغاز «فی ابیات النحو» حسن بن اسد الفارقی، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۶۰۲ ه. ق، «شماره ۱۲۰-۱۲۰ نحو».

۲۶۶. شرح الاجرومية: عبدالرحمن مکودی، کتابت در ۸۶۳ ه. ق، در ۳۰ برگ، «شماره ۱۲۹».

۲۶۷. شرح اسماء الله الحسنی: عبدالسلام بن عبدالرحمن بن محمد الإشبیلی المعروف بابن برجان، کتابت در ۷۱۶ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۲۷۰-۱۳۵ احزاب».

۲۶۸. شرح ابیات ابوالعباس احمد بن عمار المقرئ المهدوی فی ظآت القرآن: از ابی الطاهر اسماعیل بن احمد بن زیادة التجیبی البرقی، کتابت در ۶۶۶ ق به خط مالک نسخه ابو عبدالله محمد بن یوسف الانصاری الشاطبی، در پایان این کتاب رساله ای به نام: هجاء مصاحف الامصار علی غایة التقریب و الاختصار از ابوالعباس احمد بن عمار بن ابی العباس نحوی آمده که بسیار کهن و بسیار نفیس است. در پشت برگ آغاز آن چنین آمده: من کتب احمد بن محمد بن محمد الانصاری المقرئ الاندلسی و هو الکاتب له فرغ منه فی العشر الآخر فی صفر ۴۹۸ ه. ق، شامل ۵۲ برگ، «شماره ۳۹».

۲۶۹. شرح ابیات المفصل للزمخشري: کتابت در ۷۴۸ ه. ق، در ۷۳ برگ، «شماره ۱۴۱».

۲۷۰. شرح ارجوزة ابن سینا: محمد بن احمد بن رشد، متوفی به سال

۱. این کتاب، مختصر کتاب نصره الفتره و عصرة الفطرة تألیف عماد کاتب اصفهانی است، که در تاریخ سلجوقیان نوشته است.

۵۹۵، نسخه کامل کتابت در ۷۵۴ ه. ق به خط نسخ عمر بن عبد الملك بن يوسف المغاری، «شماره ۲۹۰۲».

۲۷۱، شرح بانت سعاد: عبدالله بن يوسف بن احمد بن هشام، متوفی به سال ۷۶۱، کتابت در ۹۸۱ ه. ق، «شماره ۱۰۳۲».

۲۷۲، شرح ثمره بظلمیوس: خواجه نصیرالدین طوسی، متوفی به سال ۶۷۲، نسخه کامل و کهن، خط نسخ اسماعیل بن محمد النغراوی المالکی، «شماره ۲۹۵۵».

۲۷۳، شرح التلویحات: شهاب‌الدین سهروردی، شارح مجهول، کتابت در ۶۷۵ ه. ق، از روی نسخه اصل، «شماره ۲۶۳-۳۷ حکمت».

۲۷۴، شرح الجامع الصغیر: احمد بن اسماعیل بن محمد التمرتاشی، متوفی و در حدود سال ۶۱۰، کتابت در ۸۶۷ ه. ق، «شماره ۱۲۵۴».

۲۷۵، شرح حکمة العین: محمد بن موسی طالش، کتابت در ۸۹۷ ه. ق، در ۳۵۰ برگ، «شماره ۲۷».

۲۷۶، شرح شواهد الموشح و شرح الکافیة الخصیصی: لبعض علماء کرمان، کتابت در ۸۷۶ ه. ق، ۲۶۱ برگ، «شماره ۱۱۹».

۲۷۷، شرح الکافیة: نجم‌الدین القمولى، کتابت در ۹۵۳ ه. ق، «شماره ۱۰۵».

۲۷۸، شرح دیوان الحماسة: محمد بن یحیی بن عبدالله الصولی متوفی به سال ۳۳۵ یا ۳۳۶، کتابت در ۹۹۲ ه. ق، «شماره ۳۱۶۱».

۲۷۹، شرح الرسالة الفتحة: محمود بن محمد بن قاضی زاده مبرم چلبی، متوفی به سال ۹۳۱، نسخه کامل، کتابت در ۹۲۵ ه. ق خط نستعلیق «شماره ۲۹۲۶».

۲۸۰، شرح سیر العباد إلى المعاد مع ذیله: اوحدالدین، کتابت در سده ۸ ه. ق، «شماره ۳۱۴ ق».

۲۸۱، شرح الکافیة الشافیه: جمال‌الدین ابن مالک، نسخه کهن، کتابت در ۶۹۰ ه. ق، ۲۲۱ برگ، «شماره ۸۵».

۲۸۲، شرح السیر الکبیر^۱: محمد بن احمد بن سهل السرخسی، متوفی ۴۸۲ ه. ق، نسخه بسیار کهن و نفیس، (۳۰۱ برگ ۲۹ سطری)، کتابت در ۴۸۰ ه. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۱۲۵۸».

۲۸۳، شرح فصیح ثعلب: ابن درستویه، نسخه بسیار کهن و بسیار نفیس، کتابت در ۵۶۱ ه. ق، خط نسخ خوش، روی برگ آغاز دستخط اسماعیل بن مرهوب الجوالقی آمده، «شماره ۲۵۹-۲۶ لغت».

۲۸۴، شرح القانون ابن سینا: از قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی، متوفی ۷۱۰ ه. ق، کتابت در ۷۳۳ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۲۷ غ».

۲۸۵، شرح قصیده البرودة (در ادب): جلال بن قوام بن الحکم، کتابت در ۷۹۲ ه. ق، «شماره ۱۰۲۰».

۲۸۶، شرح القصیده اللامیه فی تاریخ خلفاء الدولة الاسلامیه: شرح و قصیده از صدرالدین ابوالحسن علی بن علاء‌الدین بن العز الحنفی، نسخه اصل به خط نسخ خوش مؤلف در سال ۷۷۱ ه. ق، «شماره

۱۴۵-۶۵ تاریخ».

۲۸۷، شرح فصوص الحکم للفارابی: از امیر اسماعیل تبریزی، کتابت در ۱۰۱۴ ه. ق، «شماره ۵۵».

۲۸۸، شرح القصیده الهمزیه: ابی الفضل المالکی، کتابت در ۹۶۴ ه. ق، «شماره ۱۰۳۳».

۲۸۹، شرح کتاب صاری (در علم صرف): علی بن بالی بن محمد اوزن (ابن بالی)، متوفی به سال ۹۹۲، کتابت در ۹۸۲ ه. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۲۴۶۷».

۲۹۰، شرح کافیة ابن الحاجب: عبدالعزیز بن جمعة بن زید النحوی المعروف بابن القواس، کتابت در ۷۵۵ ه. ق، خط نستعلیق، «شماره ۱۶-۱۱۳ نحو».

۲۹۱، شرح الکافیة الکبیر: سید حسن استرآبادی، کتابت در ۸۱۹ ق در ۱۴۵ برگ، «شماره ۱۲۷».

۲۹۲، شرح کتاب سیبویه: سیرافی، دو جلد در یک مجلد، کتابت در سده ۷ ق که از روی نسخه اصل به خط مؤلف کتابت شده، خط نسخ خوش، «شماره ۲۴۵-۸۸ نحو».

۲۹۳، شرح گلشن راز: میرزا نورالله بخاری، فارسی، کتابت در ۱۲۵۳ ه. ق، «شماره ۲۶».

۲۹۴، شرح طوابع الانوار للبیضاوی: میبدی کتابت در ۸۹۳ ه. ق، «شماره ۱۶۲».

۲۹۵، شرح طوابع الانوار للبیضاوی: عبدالله فرغانی عبری، کتابت در ۷۹۹ ه. ق، «شماره ۱۵۹».

۲۹۶، شرح المواقف: شمس‌الدین کرمانی، کتابت در ۷۷۴ ه. ق، «شماره ۱۵۴».

۲۹۷، شرح المواقف: جرجانی، کتابت در ۸۱۷ ه. ق، «شماره ۱۵۱».

۲۹۸، شرح لامیه المعجم (در ادب): محمد بن موسی بن عیسی الدمیری، متوفی به سال ۸۰۸، کتابت در ۸۵۳ ه. ق، «شماره ۳۱۷۹».

۲۹۹، شرح مجمع البحرین: عبداللطیف بن عبدالعزیز بن امین الدین (ابن ملک)، متوفی به سال ۸۵۰، کتابت در ۸۴۷ ه. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۱۲۶۲».

۳۰۰، شرح مختصر ابن الحاجب: عضدالدین عبدالرحمن بن احمد بن عبدالغفار الإیجی، متوفی به سال ۷۵۶، کتابت در سده ۹ ه. ق، «شماره ۱۰۹۰».

۳۰۱، شرح مختصر عبدالرحمن بن علی بن ابی صادق (در طب): عبداللطیف بن یوسف بن اللباد، وابن نقطة البغدادی، متوفی به سال ۶۲۹، نسخه کامل (۴۸ برگ ۲۵ سطری)، کتابت در ۷۵۲ ه. ق به

۱. این نسخه، و نسخه «شماره ۴۰۳» در همین صفحه، از کهن‌ترین نسخه‌های این کتابخانه عظیم به شمار می‌آید.

خط نسخ حسن بن عیسی الآنقری، «شماره ۲۹۱۴».

۳۰۲. شرح مختصر علم التنجیم و معرفة التقویم: نظام الدین، نسخه کامل، کتابت در ۹۹۱ ه. ق به خط نستعلیق فضل الله بن آیدین، «شماره ۲۹۵۷».

۳۰۳. الشرح المختصر على ديوان الحماسة (در ادب): یحیی بن علی بن محمد شیبانی، (خطیب تبریزی)، متوفی به سال ۵۰۲، نسخه بسیار کهن و نفیس (۳۱۲ برگ ۱۹ سطری)، کتابت در ۴۸۴ ه. ق (عصر مؤلف)، نسخه در ۵۴۸ ه. ق، مقابله و تصحیح شده «شماره ۳۱۶۵».

۳۰۴. شرح مجمع البحرين: عبداللطیف بن مالک، کتابت در ۷۴۷ ه. ق، «شماره ۱۷۵».

۳۰۵. شرح الشافية: حسن نیشابوری، کتابت در ۷۵۸ ه. ق، «شماره ۳۲».

۳۰۶. شرح الشافية: رضی الدین استرآبادی، کتابت در ۹۲۶ ه. ق، «شماره ۱۸».

۳۰۷. شرح معادن الفقهاء و جرح معادن السفهاء: کلاهما لنعمان الدین الصلاحی الخوارزمی، کتابت در ۸۳۴ ه. ق،

۳۰۸. شرح التصريف من مفتاح العلوم: محمد بن دهقان نسفی، کتابت در ۸۶۹ ه. ق، «شماره ۱۹».

۳۰۹. شرح الاخلاق العُصْدية: اسماعیل مفید، نسخه اصل به خط مؤلف، «شماره ۲۱۷».

۳۱۰. روضة الاحباب فی شرح خلاصة الحساب للشيخ بهاء الدين العاملي: از شیخ مصطفی تکفوری، ۷۳ برگ، «۲۷ مج».

۳۱۱. شرح معما شيخ بهاء الدين عاملي: ابراهیم المحلی، ۲۲ برگ، «شماره ۶۲».

۳۱۲. شرح قصيدة الوزير احمد بن نصر الانصاري: از ابن صفی الدین السیرانی، کتابت در ۷۴۵ ه. ق، ۴۰ برگ، «شماره ۶۷».

۳۱۳. شرح المعلقات السبع: زوزنی، کتابت در ۹۷۵ ه. ق، ۱۴۰ برگ، «شماره ۸۹».

۳۱۴. شرح المفتاح تفتازانی: کتابت در ۸۰۳ و ۸۲۱ و ۸۲۳ و ۸۳۶ و ۹۲۷ ق.

۳۱۵. شرح اللباب: مجد الدین الفالی، کتابت در ۸۲۵ ه. ق، در ۲۱۰ برگ، «شماره ۱۴۲».

۳۱۶. شرح مختصر الطحاوی: احمد بن منصور الاسبیسجانی الحنفی، متوفی به سال ۴۸۰، کتابت در ۹۱۴ ه. ق، «شماره ۱۳۱۸».

۳۱۷. شرح المعلقات السبعی: حسین بن احمد بن حسین زوزنی، متوفی به سال ۴۸۶، کتابت در ۹۷۵ ه. ق، «شماره ۳۱۸۲».

۳۱۸. شرح المقامات الحریریة: ابوالعباس احمد بن عبدالمؤمن موسی الشریسی، متوفی به سال ۶۱۹، کتابت در ۹۷۳ ه. ق،

«شماره ۳۱۸۴».

۳۱۹. شرح ملخص الجفمینی: عبدالواحد بن محمد الواحد، کتابت در ۸۷۳ ه. ق به خط نستعلیق طور علی بن دخمان، «شماره ۲۸۵۰».

۳۲۰. شرح الملخص فی الهیئة: محمد بن احمد الترمکمانی، متوفی به سال ۷۵۰ ه. ق، نسخه کامل، کتابت در ۸۱۸ ه. ق به خط نستعلیق امیرین امیر بن اسماعیل القرمانی، «شماره ۲۹۲۵».

۳۲۱. شرح منار الانوار: شرف الدین بن کمال بن حسن بن علی القریمی، کتابت در ۸۱۰ ه. ق از روی نسخه ای به خط مؤلف، «شماره ۱۰۹۳».

۳۲۲. شرح المنار فی اصول الفقه: عبدالرحمن بن ابی بکر بن محمد العینی، متوفی به سال ۸۹۳، کتابت در ۸۶۸ ه. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۱۰۹۴».

۳۲۳. شرح النقایة مختصر الوقایة: ابوالمکارم عبدالله بن محمد بن حسین (از علمای سده ۱۰)، کتابت در ۹۵۹ ه. ق به خط نسخ محمود بن عمر، «شماره ۱۲۶۸».

۳۲۴. شرح الوافية فی نظم الکافية: ابن الحاجب، کتابت در ۷۱۸ ه. ق، خط نسخ خوش، «شماره ۱۰۲-۱۱۶ نحو».

۳۲۵. شرح هارونية الصرف: شمس الدین نیکساری، کتابت در ۸۴۸ ه. ق، «شماره ۳۹».

۳۲۶. اشفاء العلیل فی ایضاح التسهیل لابن مالک: از محمد سلیمی، کتابت در ۷۶۲ ه. ق، نسخه اصل به خط مؤلف در ۲۰۰ برگ، «شماره ۹۱».

۳۲۷. شرح نجدیات الابیوردی: از احمد النجدی، کتابت در ۷۳۸ ه. ق، ۵۸ برگ، «شماره ۱۰۳».

۳۲۸. شرح خلاصة الحساب لابن الهائم: از شیخ احمد المانی الحلبی، کتابت در ۱۰۹۷ ه. ق، «شماره ۴۸».

۳۲۹. شرح الورقات: محمد بن محمد بن عبدالرحمن بن امام الکاملیة، متوفی به سال ۸۷۴، کتابت در ۸۶۸ ه. ق، «شماره ۱۰۹۷».

۳۳۰. شرح الهدایة: ابراهیم بن محمد بن عرشاه الاسفراینی، متوفی به سال ۹۵۱ یا ۹۴۴، کتابت در ۹۹۳ ه. ق، «شماره ۱۲۰۸».

۳۳۱. شرعة الاسلام: محمد بن ابی بکر امام زاده، متوفی به سال ۵۷۳، کتابت در ۸۰۴ ه. ق، «شماره ۲۰۲۰».

۳۳۲. شرف اصحاب الحديث: احمد بن علی بن ثابت الخطیب البغدادی، متوفی به سال ۴۶۳، نسخه بسیار نفیس هنری و کهن، (سه جزء در یک مجلد) کتابت در ۵۴۵ ه. ق، آثار مقابله و تصحیح در سده های ۷ و ۸ در آن مشهود است، «شماره ۴۴۰».

۳۳۳. الشهاب فی المواعظ والآداب للقضاعی: کتابت در ۸۶۴ ه. ق، در ۷۶ برگ، «شماره ۳۰۰».

۳۳۴. شواهد التوضیح والتصحیح لمشکلات الجامع الصحیح: کتابت در ۷۳۲ ه. ق، «شماره ۳۴».

۳۳۵. الصحائف الالهية (در کلام) ۱: اسحاق بن محمد بن اسماعیل حکیم سمرقندی، متوفی به سال ۳۴۵، کتابت در ۷۲۴ ه. ق. (۱۴۶ برگ ۱۵ سطری) به خط نسخ عبدالغنی بن عبدالمؤمن العجمی در شهر حماة، «شماره ۷۵۴».
۳۳۶. صحاح اللغة: جوهری، کتابت در ۶۸۱ ه. ق. «شماره ۲۸».
۳۳۷. الصفوة الصفية فی شرح الدررة الالفية لابن معطی (در ادب): ابراهیم بن عبيدالله بن ابراهیم بن ثابت طائی، کتابت در ۶۰۷ ه. ق. در ۲۵۰ برگ «شماره ۲۶۲۵».
۳۳۸. صور الاقاليم الاسلامية ۲: ابوزید احمد بن سهل البلخی، متوفی به سال ۳۲۲، نفیس‌ترین و کهن‌ترین نسخه موجود از این کتاب، کتابت در نیمه نخست سده ۴ ه. ق. (عصر مؤلف).
۳۳۹. الضاد والطاء (در ادب): ابوالفرج محمد بن عبيدالله بن سهل نحوی، نسخه بسیار نفیس و کهن (۳۳ برگ ۱۲ سطری)، کتابت در ۵۹۵ ه. ق. نسخه با نسخه اصل مقابله و تصحیح شده «شماره ۲۳۸۲».
۳۴۰. طبقات الشافعية: تقی‌الدین ابوبکر بن احمد الاسدی الشافعی (ابن قاضی شهابه) متوفی به سال ۸۵۱، کتابت در ۸۶۸ ه. ق. «شماره ۳۸۹۰».
۳۴۱. طرب المجالس: امیر حسینی، کتابت در ۹۲۱ ه. ق. «شماره ۲۱۶».
۳۴۲. الشروط والوقائق والسجلات: جلال‌الدین عمادی، کتابت در ۸۹۷ ه. ق. «شماره ۱۷۴».
۳۴۳. طبقات الشعراء: محمد بن سلام الجمحی، نسخه بسیار کهن و نفیس، در ۶۰ برگ «شماره ۱۴۲».
۳۴۴. طبقات الشافعية الكبرى: سبکی، کتابت در ۸۶۵ ه. ق. «شماره ۱۳۳ و ۱۳۴».
۳۴۵. طبقات الشافعية الصغرى: سبکی، کتابت در ۸۹۳ ه. ق. «شماره ۱۳۶».
۳۴۶. العقد البديع فی مدح الشفيع: شعبان قرشی، کتابت در ۸۰۹ ه. ق. در ۱۵ برگ «شماره ۱۳۶».
۳۴۷. طريق السالك إلى الفية ابن مالک: محمد المقرئ، کتابت در ۸۳۵ ه. ق. در ۴۱ برگ «شماره ۴۵».
۳۴۸. طريق السعادة لفريق السيادة: علی الغزالی، کتابت در ۸۷۴ ه. ق. «شماره ۲۰۳».
۳۴۹. طبقات الفقهاء الشافعية: ابو محمد جمال‌الدین عبدالرحیم بن حسن بن علی بن عمر بن علی بن ابراهیم اموی آسنوی قاهری، کتابت در ۷۶۹ ه. ق. در برگ پایانی آمده است که کاتب نسخه را به سال ۷۷۰ ق بر مؤلف خوانده است و خط مؤلف در پایان آمده است. «شماره ۱۴۴-۱۳۵ تاریخ».
۳۵۰. طنين المجملات وتبيين المسلسلات: سید حامد، نسخه

- نفیس به خط مؤلف در سال ۱۱۶۵ ه. ق. «شماره ۴۲».
۳۵۱. عجالة القرى للراغب فی تاریخ ام القرى: محمد بن احمد بن علی الفاسی، متوفی به سال ۸۳۲، نسخه اصل به خط مؤلف، کتابت در ۸۱۷ ه. ق. «شماره ۳۸۹۴».
۳۵۲. عجالة التقدير والترقيم ومقالة الرد والتفتيح: محمد بن بدرالدین، کتابت در ۹۳۴ ه. ق. «شماره ۴۵۰».
۳۵۳. العقد المذهب فی طبقات المذهب: سراج‌الدین ابن الملتن الشافعی، کتابت در ۸۶۹ ه. ق. «شماره ۱۳۷-۱۵۰ تاریخ».
۳۵۴. عقود اللالی فی اسانید العوالی المتصلة بالسید محمد شاکر: از سید محمد امین بن عابدین، نسخه اصل به خط مؤلف در سال ۱۲۳۱ ه. ق. «شماره ۴۵».
۳۵۵. علم الآفاق والأنفس: مؤلف مجهول، کتابت در ۷۴۳ ه. ق. دارای اشکال دقیق، در حواشی نسخه شروح و آثار مقابله دیده می‌شود، «شماره ۴۴-۲۰۶ مجامیع».
۳۵۶. عقود الجواهر المنيفة فی أدلة مذهب ابی حنیفة مما وافقت فيه الائمة الستة وبعضهم: سیدمرتضی الزبیدی، نسخه اصل به خط وی در سال ۱۱۹۷ ه. ق. «شماره ۵۰».
۳۵۷. العرائس المجلوة فی ذکراولیاء فوة: سیدمرتضی زبیدی، نسخه اصل به خط مؤلف کتابت در ۱۱۸۷ ه. ق. ۱۷ برگ، «شماره ۱۵۵».
۳۵۸. العقد المنظوم فی ذکر افاضل الزوم لعلى بن بالی: ذیل علی الشقائق النعمانية، کتابت در ۱۰۹۵ ه. ق. «شماره ۱۵۴».
۳۵۹. عمدة الحفاظ فی تفسیر اشرف الألقاظ: احمد بن یوسف بن عبدالدايم السمين، متوفی به سال ۷۵۶، کتابت در ۹۹۴ ه. ق. به خط ابراهیم بن احمد بن محمد (ابن الملا)، در ۶۹ برگ «شماره ۲۲۹».
۳۶۰. همدة العقائد: عبدالله بن احمد بن محمود النسفی، متوفی به سال ۷۱۰، کتابت در ۸۷۵ ه. ق. به خط یعقوب بن احمد، «شماره ۷۶۵».
۳۶۱. عنایة ولی التدبیر تکملة فتح القدير علی الهداية: محمد بن عبدالرحمن الديری، جلد نخست، کتابت در ۹۷۲ ه. ق. «شماره ۱۱۷۴».
۳۶۲. عنوان الافادة لإخوان الاستفادة وهو شرح الاجرومية فی الادب: محمد بن محمد بن محمد بن اسماعیل اندلسی راعی، متوفی به سال ۸۵۳، کتابت در ۸۳۴ ه. ق. در ۹۱ برگ (عصر مؤلف)، «شماره ۲۶۲۹».
۳۶۳. الغرائب والعجائب فی تفسیر القرآن: ابوالقاسم محمود بن ۱. دو نسخه بسیار نفیس و کهن که در اوایل سده ۸ ق کتابت شده از کتاب الصحائف الالهية در کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (ره) موجود می‌باشد.
۲. این کتاب در سال ۳۰۹ ه. ق تألیف شده است. نسخه مزبور، که از کهن‌ترین نسخه‌های خطی موجود در جهان می‌باشد، با نقشه‌های رنگین جغرافیایی، جلوه چشم‌نوازی یافته است.

ه. ق، «شماره ۱۳۰۷».

۳۸۰. فوائد من الفقه: تقی الدین علی بن عبدالکافی بن علی السبکی، متوفی به سال ۷۵۶، کتابت در ۷۶۷ ه. ق، «شماره ۱۳۰۳».

۳۸۱. الفواکه البدریة فی الاقضية الحکیمه: محمد بن محمد بن محمد بن خلیل (ابن الغرس)، متوفی به سال ۸۹۴، کتابت در ۹۶۴ ه. ق، «شماره ۱۳۰۹».

۳۸۲. فی صفات الله تعالی: محمد بن احمد بن ابی بکر بن فرح القرطبی، کتابت در ۷۳۱ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۷۲-۸۸ ادعیه».

۳۸۳. قاموس البحر ونبراس الفجر فی اختصار نهاية ابن الاثیر: ابراهیم بن علی النووی، کتابت در ۷۹۷ ه. ق، نسخه اصل به خط مؤلف در ۲۷۲ برگ «شماره ۲۳۷۷».

۳۸۴. القرباذین علی ترتیب العلل: محمد بن علی بن عمر السمرقندی، متوفی به سال ۶۱۹، نسخه کامل (۶۹ برگ ۳۳ سطری)، کتابت در ۸۸۹ ه. ق به خط نسخ زین العابدین بن محمد بابا بکراه در شهر تبریز، «شماره ۲۸۸۹».

۳۸۵. القصيدة اللامية فی تاریخ الدولة الاسلامیة: ابوالحسن علی بن علاء الدین بن العزالحنفی، کتابت در ۷۶۰ ه. ق، نسخه اصل به خط مؤلف، ۱۵۶ برگ «شماره ۳۹۲۳».

۳۸۶. القلائد والفوائد والنصایح: ابوالحسن اهوازی، کتابت در ۹۰۷ ه. ق، ۵۰ برگ، «شماره ۲۳۵».

۳۸۷. قطبة الخشاف فی خطبة الکشاف للفیروز آبادی: کتابت در ۹۸۳ ه. ق،

۳۸۸. القطع والانتشاف: ابی جعفر النحاس، کتابت ۸۲۴ ه. ق، نسخه مجدول و مذهب در ۲۳۶ برگ، «شماره ۲۳۰-۱۵ قرائات».

۳۸۹. قیدالاولاد بما يتعلق بالقرآن: عبدالملک عصامی، کتابت در ۸۲۴ ه. ق، در ۲۵۰ برگ، «شماره ۱۴۲».

۳۹۰. القول السدید فی اتصال الاسانید: شیخ احمد الیمینی، «شماره ۵۰».

۳۹۱. القول البدیع: سخاوی، کتابت در ۸۹۵ ه. ق، «شماره ۱۸۰».

۳۹۲. قلائد العقیان بمدح الملك المظفر سلیمان: محی الدین بن عبدالقادر العراقی، نسخه اصل به خط مؤلف کتابت در ۹۲۸ ه. ق، ۸۰ برگ «شماره ۳۹۲۵».

۳۹۳. قلائد العقیان فی محاسن الاعیان (در ادب): از فتح بن محمد بن عبیدالله بن خاقان، متوفی به سال ۵۲۸، کتابت در ۷۳۹ ه. ق، «شماره ۳۲۰۹».

۳۹۴. قنیه النیه لتتمیم الغنیه: مختار بن محمود بن محمد الزاهد الغرمینی، متوفی به سال ۶۵۸، کتابت در ۹۹۷ ه. ق، «شماره ۱۳۱۲».

۳۹۵. القول المأنوس بتحریر مافی القاموس: محمد بن یحیی بن

حمزة الکرمانی، کتابت در ۱۰۹۰ ه. ق، در ۱۳۰ برگ نسخه نفیس، «شماره ۷».

۳۶۴. غریبالزمان المفتوح بسید ولد عدنان: لعبدالله العامری، اختصار تاریخ الاسلام للذهبی، کتابت در ۹۹۸ ه. ق، «شماره ۱۵۸».

۳۶۵. فتح البهسنا علی ایدی الصحابة وسادة فضائلها: محمد الامری، ۸۹ برگ، «شماره ۱۷۰».

۳۶۶. الفصول المهمة لابن الصباغ: کتابت در ۹۷۳ ه. ق، «شماره ۱۶۸».

۳۶۷. فرائد القلائد مختصر شرح الشواهد الصغری للعینی: کتابت در ۸۶۰ ه. ق، «شماره ۱۵۵».

۳۶۸. غایة السرور المنتخب من قلائد النحور: روح الله بن عبدالله القزوی، متوفی به سال ۵۴۱ نسخه کامل، کتابت در ۹۴۰ ه. ق به خط نستعلیق عزیز الله بن عبدالله حافظ قزوینی، «شماره ۲۸۸۱».

۳۶۹. غرر الشروط ودرر السموط: جلال الدین محمد العمادی، کتابت در ۸۹۷ ه. ق به خط محمود بن احمد المدرنوی در شهر قسطنطنیه (استانبول)، «شماره ۱۲۷۱».

۳۷۰. الغرة المنيفة فی ترجیح مذهب أبی حنیفة: عمر بن اسحاق بن احمد الهندی الغزنوی، متوفی به سال ۷۷۳، کتابت در سده ۹ ه. ق (از روی نسخه کتابت در ۷۵۹)، «شماره ۱۲۷۹».

۳۷۱. غریب الحديث: ابو عبید قاسم بن سلام هروی آزدی، متوفی به سال ۲۲۴، نسخه بسیار کهن و نفیس، کتابت در ۵۴۶ ه. ق، «شماره ۴۶۴».

۳۷۲. الغیث الهامع فی شرح جمعی الجوامع: لتاج الدین السبکی، از ولی الدین احمد بن عبدالرحیم بن حسین ابن العراقی، متوفی به سال ۸۲۶، کتابت در ۸۸۴ ه. ق، «شماره ۲۶۳۰».

۳۷۳. فتاوی قاضی خان: حسن بن منصور قاضی خان، متوفی به سال ۵۹۲، کتابت در ۹۴۶ ه. ق، «شماره ۱۵۰۱».

۳۷۴. فتح الوصید فی شرح القصید «الشاطیبة»: علم الدین سخاوی، کتابت در سده ۸ ه. ق، در ۲۰۵ برگ «شماره ۲۱۰-۴۶ قرائات».

۳۷۵. فصل الخیل: شرف الدین الدمیاطی، نسخه کهن و بسیار نفیس که در عصر مؤلف کتابت شده و اجازه وی به سال ۶۸۸ ق بر روی نسخه مشهود می باشد که نسخه بر وی خوانده و تصحیح شده است، «شماره ۱۹۵-۵۲ حدیث».

۳۷۶. الفقه النافع: ناصر الدین ابی القاسم بن یوسف الحسنی المدني، کتابت در ۷۶۷ ه. ق، «شماره ۱۳۶-۲۱۳ فقه حنفی».

۳۷۷. فرهاد و شیرین: خسرو شیرین، کتابت در ۹۵۹ ه. ق، ۱۵۰ برگ، «شماره ۱۰۵».

۳۷۸. فصیح ثعلب: کتابت در ۵۴۴ ه. ق، ۳۰ برگ، «شماره ۳۲».

۳۷۹. الفوائد الظهیریة شرح فوائد الجامع الصغیر: ابوبکر ظهیر الدین محمد بن احمد بن عمر البخاری، متوفی به سال ۵۵۳، کتابت در ۹۷۱

عمر القرافی، متوفی به سال ۱۰۰۸، کتابت در ۹۷۰ ه. ق. (عصر مؤلف)، «شماره ۲۳۸۰».

۳۹۶. الکاشف فیمن له رواية فی الكتب الستة: حافظ ذهبی، کتابت در سده ۹ ه. ق. دارای حواشی بسیار، خط نسخ، «شماره ۲۱۰-۸۳ اصول الحديث».

۳۹۷. الکافی فی الحساب: ابی بکر محمد بن حسن الکرخی، متوفی به سال ۴۱۰، نسخه کهن (۸۶ برگ ۱۵ سطری)، کتابت در ۶۰۲ ه. ق. به خط نسخ، «شماره ۲۹۲۲».

۳۹۸. الکافی فی شرح الهادی: در نحو، عبد الوهاب بن ابراهیم بن علی الخزر جی الزنجانی، کتابت در ۷۶۸ ه. ق. «شماره ۳۹-۱۰۳ نحو».

۳۹۹. الکشاف فی التفسیر: زمخشری، کتابت در ۷۸۲ ه. ق. «شماره ۱۴۷».

۴۰۰. کشف الیقین فی اصول الدین: سید احمد حسینی، کتابت در ۸۸۹ ه. ق. «شماره ۲۲۲».

۴۰۱. کفایة المتحف: ابراهیم اجدانی، کتابت در ۷۶۶ ه. ق. در ۳۵ برگ، «شماره ۴۳۷».

۴۰۲. کفایة المتحف: نسخه دیگر، کتابت در ۶۱۶ ه. ق. نسخه کهن و نفیس، «شماره ۴۳۸».

۴۰۳. کلام ابن الخشاب استدراکات علی مقامات الحریری: للشیخ عبدالله الخشاب، و یلیه إعراب قصیده الشنفری لابی البقاء العکبری، نسخه کهن و نفیس کتابت در ۶۹۴ ه. ق. ۵۲ برگ، «شماره ۳۲».

۴۰۴. کامل الصناعة الطیبة المعروف بالملکی: علی بن عباس المجوسی المتطبیب، متوفی در حدود سال ۴۰۰، کتابت در ۹۴۵ ه. ق. به خط نسخ، «شماره ۲۹۰۹».

۴۰۵. کفایة المتحف (در ادب): ابی اسحاق ابراهیم بن اسماعیل بن احمد بن اجدابی، متوفی در حدود سال ۴۷۰، کتابت در ۶۱۴ ه. ق. «شماره ۲۳۸۳».

۴۰۶. کمال الفرحة فی دفع السموم وحفظ الصحة: محمد بن محمد بن محمد القوصونی، متوفی به سال ۹۳۱، کتابت در ۹۵۵ ه. ق. به خط نسخ، احمد بن احمد المهدار الحنفی، «شماره ۲۹۱۲».

۴۰۷. کنز الراغبین العفاة فی الرمز إلى المولد المحدث والوفاء: ابراهیم بن محمد الناجی الدمشقی، متوفی به سال ۹۰۰، کتابت در ۹۱۱ ه. ق. «شماره ۹۵۰».

۴۰۸. کنز الوصول إلى معرفة الاصول: علی بن محمد بن حسین البزدوی، متوفی به سال ۴۸۲، کتابت در ۸۲۰ ه. ق. به خط عثمان اللارندی، «شماره ۱۱۰۵».

۴۰۹. الکواشف فی شرح المواقف: محمد بن یوسف بن علی الکرمانی، متوفی به سال ۷۸۶، کتابت در ۷۷۳ ه. ق. (عصر مؤلف) در بغداد، «شماره ۷۸۸».

۴۱۰. کیمیای سعادت: امام غزالی، متوفی به سال ۵۰۵، کتابت در ۸۱۸ ه. ق. در ۳۱۱ برگ «شماره ۲۰۴۵».

۴۱۱. گلشن انوار: یحیی بیک شاعر، کتابت در ۹۹۸ ه. ق. «شماره ۴۵۸».

۴۱۲. لباب الالباب فی بیان ماتضمنته أبواب الكتاب من الارکان والشروط والدوافع: محمد بن عبدالله بن راشد البکری (ابن راشد)، متوفی به سال ۷۳۶، کتابت در ۹۸۱ ه. ق. به خط احمد بن اسماعیل بن قاسم، شماره ۱۴۱۸».

۴۱۳. اللباب فی شرح تلخیص أعمال الحساب: عبد العزیز بن علی بن داود الهواری المصراتی، متوفی در حدود سال ۷۴۵، نسخه کامل، کتابت در ۷۴۶ ه. ق. به خط نسخ عبد الرحمن بن ابی بکر بن احمد بن علی النفری، «شماره ۲۸۵۶».

۴۱۴. اللباب (تفسیر حنفی): نظام الدین حنفی، کتابت در ۸۷۶ ه. ق. «شماره ۲۴۶».

۴۱۵. لطائف الامثال و ظرائف الاقوال: محمد بن راشد الکاتب، کتابت در ۵۸۳ ه. ق. ۱۵۰ برگ، «شماره ۲۱».

۴۱۶. اللع فی علم الحساب: احمد بن محمد بن علی (ابن الهائم) المقدسی، متوفی به سال ۸۱۵، کتابت در ۹۸۹ ه. ق. به خط نسخ احمد بن برکات بن عمر الخلیلی (ابن عمادة) در مصر، «شماره ۲۸۵۷».

۴۱۷. لاله ستان: بهاری، در شرح حال مشایخ، کتابت در ۱۲۷۱ ه. ق. ۴۴ برگ، «شماره ۵۸۱».

۴۱۸. لطائف المنن فی مناقب الشیخ المرسی و شیخه أبی الحسن الشاذلی: ابی الفضل عطاء الله شاذلی، کتابت در ۸۶۳ ه. ق. «شماره ۲۰۳».

۴۱۹. لطف السمر و قطف الثمر من تراجم أعيان المائة الحادية عشر ذیل علی الکواکب السائرة لمؤلفه، ۱۲۰ برگ، «شماره ۲۰۳».

۴۲۰. لوامع الحساب فی شرح خلاصة الحساب: للشیخ بهاء الدین العاملی، کتابت در ۱۲۳۶ ه. ق. احمد هندی، «شماره ۴۲۲».

۴۲۱. لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار: قطب الدین رازی، کتابت در ۸۳۰ ق در ۳۰۵ برگ «شماره ۹۴».

۴۲۲. لطائف الاعلام فی اشارات اهل الافهام: از عبدالرزاق کاشانی، کتابت ۹۵۵ ه. ق. در ۲۵ برگ «شماره ۴۷۹».

۴۲۳. لوامع الغرر علی فوائد الدرر: شهاب الدین الکورانی، و کتاب: کشف الاسرار عن قراءة الاثمة الاخيار، از همان مؤلف کتابت در ۸۹۲ ه. ق. هر دو رساله به خط یکی از شاگردان مؤلف، ۹۱ برگ، «شماره ۵۲».

۴۲۴. الملتقط من شعر المتنبی للواحدی: از زمخشری، نسخه کهن و نفیس کتابت در ۶۳۳ ه. ق. «شماره ۱۷۴».

۴۲۵. ماورد فی حیاة الانبیاء و بعد وفاتهم: بیهقی، نسخه نفیس،

- «شماره ۸۷».
۴۲۶. ماتکلمت به العرب من الکلام الاعجمی و نطق به القرآن: جوالیقی، کتابت در ۵۲۹ ه. ق، ۷۰ برگ، «شماره ۵۳».
۴۲۷. مقامات الحریری: نسخه دیگر، کتابت در ۸۳۳ ه. ق، ۱۲۴ برگ، «شماره ۱۴۹».
۴۲۸. المبتنی فی فروع الحنفیة: عیسی بن محمد بن اینانج قره شهری، متوفی در حدود سال ۷۳۴، کتابت در ۹۹۲ ه. ق به خط علی بن مسیح، «شماره ۱۳۳۳».
۴۲۹. مثير العزم الساکن الی اشرف الاماکن (عربی، در آداب و فضایل): عبدالرحمن بن الجوزی، متوفی به سال ۵۹۷، خط نسخ، مقابله شده با نسخه اصل، «شماره ۲۰۵۸».
۴۳۰. مجرد مقالات الشيخ ابی الحسن الاشعری: من اصلاء ابن المبارک، نسخه بسیار کهن و بسیار نفیس کتابت در ۴۴۶ ه. ق، یکی از کهن ترین نسخه های تاریخ دار این کتابخانه به شمار می آید، «شماره ۲۵۳».
۴۳۱. مرصدا الاطلاع عن اسماء الامکنه والبقاع: ابن اثیر، کتابت در ۷۴۳ ه. ق، «شماره ۴۸۶».
۴۳۲. المستطرف: کتابت در ۹۸۵ ه. ق، ۲۳۱ برگ، «شماره ۱۳۴».
۴۳۳. مطالع البدور فی منازل السرور: کتابت در ۹۰۱ ه. ق، ۱۸۸ برگ، «شماره ۱۲۴».
۴۳۴. مثير الغرام الی زیارة الخلیل علیه السلام: اسحاق بن ابراهیم بن احمد التدمری، متوفی به سال ۸۳۳، کتابت در ۹۹۶ ه. ق، «شماره ۳۹۳۷».
۴۳۵. مجمع البحرين و ملتقى النیرین: احمد بن علی بن تغلب (تغلب) ابن الساعاتی، متوفی به سال ۶۹۴، کتابت در ۸۰۸ ه. ق، «شماره ۱۳۳۶».
۴۳۶. مجمع الخیال: سعدی بن ناجی افندی، کتابت در ۸۹۰ ه. ق، ۶۳ برگ، «شماره ۳۲۲۶».
۴۳۷. مجمع الفرائد فیما تضمنه حدیث ذی الیدین من الفوائد: خلیل بن کیکلدی بن عبدالله العلائی، متوفی به سال ۷۶۱، کتابت در ۷۳۶ ه. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۴۹۳».
۴۳۸. مجمل اللغة: احمد بن فارس بن زکریا، متوفی ۳۹۵ ه. ق، ج ۱، کتابت در ۶۱۷ ه. ق، «شماره ۴۱ لغت».
۴۳۹. مجمل اللغة: احمد بن فارس بن زکریا، متوفی ۳۹۵ ه. ق، ج ۱، کتابت در ۶۰۰ ه. ق، «شماره ۴۱-۴۲».
۴۴۰. مجمل اللغة (جلد دوم): احمد بن فارس بن زکریا، متوفی به ۳۹۵، کتابت در ۷۷۰ ه. ق، «شماره ۲۴۰».
۴۴۱. مجموع النوازل والحوادث والواقعات فی فروع الحنفیة: احمد بن موسی بن عیسی الکئی، متوفی در حدود سال ۵۵۰، کتابت در ۹۴۹ ه. ق، «شماره ۱۵۲۹».
۴۴۲. المحاکمات: قطب الدین الرازی، کتابت در ۷۵۵ ه. ق، «شماره ۴۶».
۴۴۳. المحاکمات بین الرازی والاقسرائی فی اعتراض الشانی علی الاول فی شرحه علی الکشاف: شیخ عبدالکریم بن عبدالجبار، کتابت در ۸۳۴ ه. ق، «شماره ۱۶۱».
۴۴۴. المحاضرات والمحاورات: مؤلف ناشناخته، کتابت سده ۸ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۱۰۵-۱۵۴ آدب».
۴۴۵. المحصل: فخر الدین رازی، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۶۱۸ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۱۰۰-۱۳ توحید».
۴۴۶. مجموعه ترجیعات عطار: کتابت در ۸۷۲ ه. ق، ۱۵۱ برگ، «شماره ۸۴».
۴۴۷. المحصول فی شرح الفصول لابن معطی: حسین بن بدر بن ایاز بن عبدالله البغدادی، متوفی به سال ۶۸۱، کتابت در ۶۹۹ ه. ق، در تاریخ ۸۳۱ ق مقابله و تصحیح شده «شماره ۲۶۵۸».
۴۴۸. مختارات النوازل: علی بن ابی بکر بن عبدالجلیل الفرقانی المرغینانی، متوفی به سال ۵۹۳، کتابت در ۷۰۳ ه. ق، «شماره ۱۵۳۳».
۴۴۹. المختار من شعر الشریف الرضی: نسخه مجدول و مذهب، خط نسخ، کتابت در سده ۱۰ ه. ق، «شماره ۱۵۰-۹۰ آدب».
۴۵۰. مختارات النوازل فی الحوادث: برهان الدین المرغینانی، کتابت در ۷۳۰ ه. ق، خط نسخ، «شماره ۳۴۰-۹۰ فقه حنفی».
۴۵۱. مختلف الاسماء والانساب والکنی واللقاب: ذهبی، «شماره ۱۲۰ مج».
۴۵۲. مختصر الجواهر والدرر فی ترجمة ابن حجر: محمد بن عمر بن احمد السفیری، متوفی به سال ۹۵۶، کتابت در ۹۱۹ ه. ق (عصر مؤلف)، «شماره ۳۹۴۱».
۴۵۳. مختصر منتهی السؤل والأمل فی علمی الاصول والجدل: عثمان بن عمر بن ابی بکر بن الحاجب، متوفی به سال ۶۴۶، کتابت در ۷۸۴ ه. ق به خط محمد بن احمد بن عیسی بن ابی الحسن، «شماره ۱۱۰۶».
۴۵۴. مخدرات القصور فی تاریخ اهل العصور: عبدالفتاح بن علی (ابن قطری)، متوفی به سال ۸۹۸، کتابت در سده ۹ ه. ق، ۱۴۴ برگ، «شماره ۳۹۴۵».
۴۵۵. مرشد الأنام الی دار السلام فی شرعة الاسلام (جلد دوم): محمد بن عمر، قوردافندی، متوفی به سال ۹۹۶، کتابت در ۹۹۶ ه. ق، «شماره ۲۰۶۷».
۴۵۶. مصباح الانس بین المعقول والمشهود فی شرح مفتاح غیب الجمع والوجود: محمد بن حمزه فناری، کتابت در ۸۲۲ ه. ق، در ۵۰ برگ «شماره ۸۱».

۴۵۷. مطالع الانظار شرح الطوابع: محمود اصفهانی، کتابت در ۸۵۸ ه. ق، «شماره ۲۳۳».
۴۵۸. مظهر الاشکال در بیان لغات مثنوی به ترکی: شعبان زاده، نسخه اصل به خط مؤلف در سال ۱۱۱۱ ه. ق، «شماره ۱۱۲».
۴۵۹. مختار اللغة، مختصر صحاح اللغة: محمود بن اویس، نسخه اصل به خط مؤلف در سال ۸۸۷ ه. ق، در ۳۳۰ برگ «شماره ۵۵».
۴۶۰. مطالع البدور فی منازل السرور: علی بن عبدالله البهائی الغزولی، متوفی به سال ۸۱۵، کتابت در ۹۰۱ ه. ق، «شماره ۳۲۳۵».
۴۶۱. معرفة علوم الحديث: محمد بن عبدالله بن حمدویه حاکم نیشابوری، متوفی به سال ۴۰۵، نسخه کهن، کتابت در ۵۵۵ ه. ق، به خط عبدالرحیم بن حمد بن عبدالرحیم، «شماره ۳۴۰».
۴۶۲. المسالك فی علم المناسک: محمد بن مکرم بن شعبان الکرمانی، متوفی در حدود سال ۸۸۳، کتابت در ۸۸۳ ه. ق، «شماره ۱۳۶۱».
۴۶۳. مسند الفردوس^۱: ابی منصور شهردار بن شیرویه بن شهردار دیلمی، متوفی به سال ۵۵۸، کتابت در ۸۶۵ ه. ق، در ۲۳۷ برگ «شماره ۵۰۷».
۴۶۴. المشفق المعلم فی ترتیب الاصلاح علی حروف المعجم: ابوالبقاء العکبری، کتابت در ۶۰۶ ه. ق، در ۲۳۸ برگ، «شماره ۱۲۷».
۴۶۵. مشکلات القرآن: عبدالله بن مسلم بن قتیبة الدینوری، متوفی به سال ۲۷۶، کتابت در سه شنبه ۲۳ شعبان ۶۶۶ ه. ق به خط محمد بن حیدر، «شماره ۲۵۴».
۴۶۶. منظومه فارسی: از خواجه نصیرالدین طوسی، کتابت در ۱۰۵۳ ق در ۲۵۱ برگ، «شماره ۱۶۸».
۴۶۷. منشآت السلاطین: فریدون بیک، «شماره ۱۰ و ۱۱».
۴۶۸. منطق الطیر: شیخ عطار، و مطلع الانوار حسینی، کتابت در ۸۵۳ ه. ق، «شماره ۱۹۲».
۴۶۹. مشارق الانوار النبویه فی صحاح الاخبار المصطفویه^۲: رضی الدین الصغانی، کتابت در ۷۸۳ ه. ق، «شماره ۲۵۰-۶۶ حدیث».
۴۷۰. مشارق الانوار النبویه فی صحاح الاخبار المصطفویه: نسخه دیگر، کتابت در ۶۷۷ ه. ق، «شماره ۱۲۰-۶۸ حدیث».
۴۷۱. مشبه النسبة: حافظ ذهبی، کتابت در ۷۹۶ ه. ق، نسخه در سال ۸۹۵ مقابله و تصحیح شده، «شماره ۱۰۳-۱۸۸ مجامع».
۴۷۲. مشکاة الانوار فی انواع علوم السنن والآثار: عبدالرحمن بن عمر بن محمد البهری، این کتاب گزیده‌ای است از کتاب: معرفة انواع علم الحديث ابن صلاح، کتابت در سده ۸ ه. ق، «شماره ۴۸-۶۴ اصول حدیث».
۴۷۳. مشکل إعراب القرآن: مکی بن ابی طالب حموش بن محمد مکی بن حموش، متوفی به سال ۴۳۷، نسخه کهن، کتابت در ۲

- ربیع الثانی ۵۸۹ ه. ق به خط عمر بن ابی الحسین بن ابی الفتح الاشری، در ۱۹۸ برگ «شماره ۲۵۲».
۴۷۴. المصباح المنیر: قیومی، نسخه اصل به خط مؤلف، کتابت در سال ۷۴۳ ه. ق، حواشی و زیادات از خود مؤلف، «شماره ۳۰۵-۸۴ لغت».
۴۷۵. المصنفی (در شرح منظومه ابی حفص نسفی): عبدالله بن احمد بن محمود النسفی، متوفی به سال ۷۱۰، نسخه کهن، کتابت در ۶۸۲ ه. ق (عصر مؤلف) به خط ابراهیم الواقی، «شماره ۱۳۶۶».
۴۷۶. المطالع المصطفویه فی شرح مشارق الانوار: عقیف الدین سعید بن محمد بن مسعود الکاظمی، متوفی به سال ۷۸۵، نسخه هنری و مذهب، کتابت در ۸۸۳ ه. ق به خط نستعلیق عبدالملک بن محمد المازندرانی، «شماره ۸۵۵».
۴۷۷. المعارف شرح الصحائف: شمس الدین محمد بن اشرف الحسینی السمرقندی، متوفی در حدود سال ۶۹۰، نسخه مصحح، کتابت در ۷۴۱ ه. ق به خط نسخ عبدالقادر بن ابراهیم بن یوسف البسنوی، «شماره ۸۰۸».
۴۷۸. المعارف شرح الصحائف: محمد بن اشرف الحسینی السمرقندی، متوفی در حدود سال ۶۹۰، کتابت در ۷۷۶ ه. ق به خط یحیی بن محمد بن عبدالرحیم، «شماره ۸۰۹».
۴۷۹. المعارف شرح الصحائف: محمد بن اشرف الحسینی السمرقندی، متوفی در حدود سال ۶۹۰، کتابت در ۷۸۵ ه. ق، «شماره ۸۱۰».
۴۸۰. معارف الفقهاء وجرح معازل السفهاء: نعمان بن عبدالله الصلاحی، کتابت در ۸۴۳ ه. ق به خط لطف الله الهندی، «شماره ۱۲۶۳».
۴۸۱. المغرب من کلام الاعجمی: جوالیقی، کتابت در ۹۵۸ ه. ق، در ۷۵ برگ، «شماره ۴۵۸».
۴۸۲. المنصف علی المغنی الشمنی: کتابت در ۸۸۸ ه. ق، در ۳۰۰ برگ، «شماره ۱۷۹».
۴۸۳. معانی القرآن للقرءاء: کتابت در سده ۱۰ ه. ق، «شماره ۱۹۰-۱۵۸ تفسیر» نسخه بسیار کهن ونفیس از این کتاب در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره) موجود است. و یکی از کهن ترین نسخه های تاریخ دار جهان به شمار می آید. این نسخه نفیس قبلاً در کتابخانه مرحوم محدث قمی مؤلف مفاتیح الجنان قرار داشته است.
۱. این کتاب تلخیص کتاب فردوس الاخبار (پدر مؤلف) می باشد؛ هر دو کتاب چاپ شده است.
۲. نسخه نفیس و کهنی از این کتاب در کتابخانه بزرگ آیت الله العظمی مرعشی نجفی در قم موجود می باشد که به خط نسخ کتابت شده است، این نسخه را حدود ۳ سال قبل اینجانب برای کتابخانه خریداری نمودم.

- نسخه نفیس، «شماره ۵۸».
۵۰۲. منع الموانع علی جمع الجوامع: تاج الدین عبدالوہاب بن علی بن عبدالکافی السبکی، متوفی به سال ۷۷۱، نسخه مصحح، کتابت در ۷۶۶ ه. ق. (عصر مؤلف) به خط احمد بن ابی بکر بن مکی حنبلی، «شماره ۱۱۱۶».
۵۰۳. منهاج العابدین: محمد بن محمد بن محمد غزالی، متوفی به سال ۵۰۵، کتابت در ۸۴۹ ه. ق. «شماره ۲۰۷۷».
۵۰۴. المنهل الأصفی فی شرح ماتمس الحاجة إليه من الفاظ الشفاء: محمد بن علی بن ابی الشرف الحسینی التلمسانی، متوفی در حدود سال ۹۱۷، کتابت در سده ۱۰ ه. ق. «شماره ۹۹۱».
۵۰۵. الموضح لمذاهب القراء واختلافهم فی الفتح والامالة: عثمان بن سعید بن عثمان الدانی، متوفی به سال ۴۴۴، کتابت در ۸۶۲ ه. ق. به خط نسخ جعفر بن ابراهیم بن جعفر، «شماره ۳۴».
۵۰۶. منهاج الوصول إلى علم الاصول: بیضاوی، کتابت در ۷۴۱ ه. ق. «شماره ۲۰-۲۰۶ مجامیع».
۵۰۷. المنحة فی تضمین الملحة عند المحنة بذوی الاحنة: کتابت در ۸۳۵ ق در ۱۲ برگ، «شماره ۱۹۱».
۵۰۸. منهاج العابدین غزالی: کتابت در ۸۲۹ ه. ق. ۱۲۹ برگ، «شماره ۹۴».
۵۰۹. مواطن الفواصل: شیخ یزدی، کتابت در ۸۶۸ ه. ق. «شماره ۵۹».
۵۱۰. مشارق الاشواق الی مصارع العشاق ومثير الغرام الی دار السلام: محی الدین نحاس دمشقی، کتابت در ۸۵۴ ه. ق. «شماره ۱۰۱ غ م».
۵۱۱. مطالع النور السنی المنبئ عن طهارة نسب النبی العربی: شیخ عبدی افندی، کتابت در ۷۴۱ ه. ق. «شماره ۱۱۳».
۵۱۲. مفتاح السعادة فی قواعد السیادة: علامه شهاب الدین تبریزی، کتابت در ۱۰۳۸ ه. ق. ۱۷۰ برگ، «شماره ۴۶۹».
۵۱۳. مطلع السعدین ومجمع البحرین: شامل حوادث سال ۷۰۰ تا ۷۷۵ ه. ق. از کمال الدین سمرقندی، کتابت در ۹۱۱ ه. ق. «شماره ۵۸۵».
۵۱۴. مرشد الزوار الی قبور الابرار وسمی الدر المنظم فی زیادة الجبل المعظم: ابی محمد عبدالرحمن ملکی، «شماره ۲۴۰».
۵۱۵. المراقبة الوفیة فی طبقات الحنفیة: فیروز آبادی، کتابت در ۱۲۶۹ ه. ق. ۹۸ برگ، «شماره ۲۳۷».
۵۱۶. مشاهد الصفا فی المدفونین من آل المصطفی (ص): شیخ مصطفی صفوی، «شماره ۲۳۵».
۵۱۷. معجم مشایخ السید مرتضی الزبیدی: نسخه اصل به خط زبیدی، در ۱۵۰ برگ، «شماره ۲۲۴».
۵۱۸. المنتخب من المؤلف والمختلف فی اسماء الشعراء والقابهم
۴۸۴. معرفة اصول الحديث: عبدالوہاب بن احمد بن علی الشعرانی، متوفی به سال ۹۷۳، کتابت در ۹۳۳ ه. ق. (عصر مؤلف)، «شماره ۳۴۱».
۴۸۵. المعلقات السبع (در ادب): کتابت در ۸۸۸ ه. ق. «شماره ۳۲۳۷».
۴۸۶. المعتقدات: شمس الدین سمرقندی، کتابت در ۷۴۳ ه. ق. «شماره ۳۵-۲۰۶ مجامیع».
۴۸۷. معرفة علوم الحديث: للحاکم النیشابوری، نسخه بسیار کهن و بسیار نفیس، کتابت در ۵۵۰ ه. ق. و در سال ۵۵۱ و ۵۸۵ مقابله و تصحیح شده است، خط نسخ، «شماره ۱۱۸-۱۶۱ اصول الحديث».
۴۸۸. معرفة اصول الحديث: لابن الصلاح، کتابت در ۷۹۷ ه. ق. این نسخه بر عبدالرحیم الحافظ العراقی و بقای خوانده شده و خطوط آن در پایان آمده است. «شماره ۹۰-۵۲ اصول الحديث».
۴۸۹. مفتاح البراعة فی بیان اشراف الساعة: شیخ عبدالله سويدان، نسخه نفیس، «شماره ۵۳ مج».
۴۹۰. المغنی عن حمل الأسفار فی الأسفار: عبدالرحیم بن حسین بن عبدالرحمن الحافظ العراقی، متوفی به سال ۸۰۶، کتابت در ۸۱۲ ه. ق. «شماره ۳۴۲».
۴۹۱. المغنی فی الانباء عن غریب المذهب والاسماء: ابن باطیش، کتابت در ۶۱۸ ه. ق. ۱۵۰ برگ، «شماره ۴۳».
۴۹۲. مفتاح السعادة فی الفقه: کمال الدین بن آسایش بن یوسف شیروانی، کتابت در ۹۵۱ ه. ق. «شماره ۱۳۷۵».
۴۹۳. مفرح النفس: عبدالوہاب بن سحنون التنوفی، نسخه سلطنتی هنری و زیبا، کتابت در ۸۸۳ ه. ق. خط نسخ خوش، «شماره ۳۶-۲۰ طب».
۴۹۴. المفصل فی صناعة الإعراب: زمخشری، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۶۹۷ ه. ق. دارای حواشی بسیار، «شماره ۱۹۰-۱۷۷ نحو».
۴۹۵. المکمل فی شرح المفصل للزمخشری: از مطهر الدین، کتابت در ۸۹۵ ه. ق. «شماره ۹۴».
۴۹۶. المقامات الحریریة: قاسم بن علی بن محمد الحریری، متوفی به سال ۵۱۶، کتابت در ۷۳۲ ه. ق. «شماره ۳۲۴۹».
۴۹۷. الملتقط من شرح الواحدی علی المتنبی: از زمخشری، نسخه کهن و نفیس، کتابت در ۶۳۳ ه. ق. خط نسخ، «شماره ۱۳۶-۱۴۷ أدب».
۴۹۸. ملخص تاریخ الاسلام: محمد بن محمد (ابن الجزری)، متوفی به سال ۸۳۳، کتابت در ۹۰۰ ه. ق. «شماره ۳۷۹۰».
۴۹۹. المنتخب من احیاء علوم الدین للغزالی: احمد بن عمر الحموی، کتابت در ۷۶۶ ه. ق. «شماره ۲۰۷۳».
۵۰۰. المتقی من شرح شعر المتنبی للواحدی (در ادب): محمود بن عمر بن محمد الزمخشری، متوفی به سال ۵۳۸، کتابت در ۶۳۳ ه. ق. به خط نسخ محمد الخضر الانصاری، «شماره ۳۲۵۱».
۵۰۱. المنح البادية فی الاسانید العالیة: محمد بن عبدالرحمن فاسی-

۵۳۵. نورالطرف و نورالظرف مختصر زهرالآداب لابراهیم
علی‌الحصری: کتابت در ۸۹۷ ه. ق، در ۱۰۰۰ برگ، «شماره ۲۶۹».
۵۳۶. الثیرات السبع السائرة المنتخبة من الديوان الكبير الحافظ ابن
حجر العسقلانی بخطه: کتابت در ۸۵۰ ه. ق، ۶۰ برگ، «شماره ۲۷۱».
۵۳۷. نظم اسماء اهل البيت (ع) به ترکی: ۲۴ برگ، «شماره ۹۰».
۵۳۸. نفحة الريحانة ورشحة طلاء الحافة فی الذیل علی الريحانة:
محمد بن فضل‌الله‌المجیبی، کتابت در ۱۱۷۰ ه. ق، ۱۲۱ برگ،
«شماره ۱۶۰».
۵۳۹. نزہة الابصار فی النکت والایخبار: ابراهیم البابي الحلبي، نسخه
اصل به خط مؤلف در سال ۱۱۹۷ ه. ق، ۹۵ برگ، «شماره ۱۶۵».
۵۴۰. نزہة النظار فی عجائب تواریخ المغرب والایخبار: محمود
مقدسی سفاقی، «شماره ۲۶۶-۲۶۷».
۵۴۱. نورالسافر من اخبار القرن العاشر: عبدالقادر عبدروسی، کتابت
در ۱۰۷۵ ق در ۳۱۰ برگ، «شماره ۲۶۹».
۵۴۲. نزول الغيث (در ادب): محمد بن ابی بکر بن عمر الدمامینی،
متوفی به سال ۸۲۷، کتابت در ۸۷۹ ه. ق، «شماره ۳۲۶۷».
۵۴۳. نزہة البرية فی علم العربية: عبدالله احمد الحسینی، کتابت در
۹۶۵ ه. ق، «شماره ۲۶۸۲».
۵۴۴. نزہة المشتاق فی علماء العراق: محمد بن علی بن محمد الرحبی
(ابن المتفقه)، متوفی به سال ۵۷۷، «شماره ۳۹۹۷».
۵۴۵. النسمات الفاتحة فی آیات الفاتحة: علی بن محمد بن
عبدالعزیز بن الدریهم، متوفی به سال ۷۶۲، کتابت در ۷۵۲ ه. ق.
(عصر مؤلف)، «شماره ۲۶۴».
۵۴۶. نشأة المحبة ونزهة الاحبة (در ادب): عبدالله آدم الحنفی، نسخه
اصل، کتابت در ۸۵۶ ه. ق به خط مؤلف، ۲۰۰ برگ «شماره ۳۲۷۱».
۵۴۷. نظم درة الغواص للحریری: ابو حفص عمر بن محمد بن حسن
السراج الوراق، متوفی به سال ۶۹۵، کتابت در ۹۸۰ ه. ق (عصر
مؤلف)، «شماره ۳۲۷۵».
۵۴۸. نفائس العرائس: احمد بن محمد بن ابراهیم الثعلبی، متوفی به
سال ۴۲۷، کتابت در ۹۲۵ ه. ق، «شماره ۴۰۰۵».
۵۴۹. نورالطرف و نورالظرف (مختصر کتاب زهرالآداب
و ثمرالالباب): ابواسحاق ابراهیم بن علی بن تمیم الانصاری الخصری،
کتابت در ۸۹۷ ه. ق، «شماره ۳۲۸۴».
۵۵۰. نورالعیون فی سيرة الأئمة المأمون: احمد بن محمد بن شعبان
الحنفی، نسخه اصل، کتابت در ۹۱۱ ه. ق به خط نسخ مؤلف،
«شماره ۹۹۹».
۵۵۱. نورالنبراس فی شرح سيرة ابن سید الناس: ابراهیم بن محمد بن
خلیل، سبط ابن العجمی، متوفی به سال ۸۴۱، نسخه اصل بخط مؤلف
مصصح و مقابله شده (۳۰۲ برگ سطر)، کتابت در ۸۲۶ ه. ق.
- للمدی: از ابراهیم وجدی، کتابت در ۱۱۰۸ ه. ق، ۳۲ برگ،
«شماره ۲۴۲».
۵۱۹. منتخب طبقات الشافعية لابن الصلاح: از نووی کتابت در
۷۶۳ ه. ق، در ۱۷۰ برگ، «شماره ۲۲۱».
۵۲۰. مطلع الانوار: خسرو دهلوی، کتابت در ۹۰۳ ه. ق،
«شماره ۱۵۲».
۵۲۱. مراتع الغزلان فی وصف الحسان من النعمان: شمس‌الدین
نواجی، کتابت در ۹۹۲ ه. ق، «شماره ۲۴۸».
۵۲۲. موارد الکلم: رساله بی‌نقطه در اخلاق، ابی‌الفضل کازرونی، ۱۷
برگ، «شماره ۲۴۳».
۵۲۳. مختصر شرح ابن ابی صادق علی فصول ابقراط: نسخه نفیس
کتابت در ۷۵۳ ه. ق، در ۱۰ برگ، «شماره ۱۸».
۵۲۴. مفرح النفس: عبدالوهاب دمشقی، کتابت در ۸۸۳ ه. ق، ۳۴
برگ، «شماره ۲۰».
۵۲۵. الموطأ: مالک بن انس بن مالک، متوفی به سال ۱۷۹، کتابت در
۹۱۲ ه. ق، «شماره ۵۲۷».
۵۲۶. الموصل فی شرح المفصل: حسین بدر البغدادی، کتابت در
۹۹۰ ه. ق، «شماره ۱۷۴».
۵۲۷. الموصل فی شرح المفصل: نسخه کهن دیگر، کتابت در
۹۹۹ ه. ق، «شماره ۱۷۶».
۵۲۸. ناضر العین فی شرح ناظر العین: احمد بن عمر بن علی بن هلال
المالکی، شرح از شمس‌الدین اصفهانی، کتابت در ۷۸۱ ه. ق، «شماره
۱۷۸-۹۵ منطق».
۵۲۹. نبذة الغواص فی محاضرة الخواص: ابراهیم بن علی بن محمد بن
فرحون، متوفی به سال ۷۹۹، کتابت در سده ۱۰ ه. ق به خط نسخ،
«شماره ۱۴۱۹».
۵۳۰. النجيبات (در طب): محمد بن علی بن عمر السمرقندی، متوفی
به سال ۶۱۹، کتابت در ۸۸۶ ه. ق (۳۰۲ برگ سطر)، جزو
مجموعه «شماره ۲۸۸۹».
۵۳۱. النجوم الزواهر فی معرفة الاواخر: احمد بن خلیل بن
احمد اللبودی، کتابت در ۸۶۴ ه. ق، نسخه مجدول و مذهب،
«شماره ۷۷-۲۷۰ تاریخ».
۵۳۲. نخبة الدهر فی عجائب البر والبحر: محمد بن ابی طالب الانصاری
المعروف بشیخ الربوة، کتابت در ۷۳۹ ه. ق، نسخه در سال ۷۴۹ ق
مقابله و تصحیح شده، «شماره ۱۶۰-۴ جغرافیا».
۵۳۳. نزہة الطرف فی علم الصرف: میدانی، نسخه اصل به خط مؤلف
در ۱۰۱۸ ه. ق، «شماره ۵۳».
۵۳۴. نگارستان بی‌مانند: ابن کمال پاشا، کتابت در ۹۷۳ ه. ق، ۲۳۰
برگ، «شماره ۲۸۷».

۴. ص ۲۵۵.
۸. خدمات المخطوطات العربية: راشدین سعدین راشد قحطانی، ریاض، ۱۹۹۶ م، ص ۲۱-۲۲.
۹. خزائن الكتب العربية فی الخافین: فیلیپ دی طرازی، بیروت، ۱۹۴۷ م، ۱۴۹/۱-۱۵۱.
۱۰. دراسات فی الكتب والمکتبات: عبدالستار حلوجی، ریاض، ۱۴۰۸ ق/ ۱۹۸۸ م، ص ۱۷۲.
۱۱. زندگانی، کتابه و کتب و کتبخانه: سیدسبط الحسن، به زبان اردو، عکسی، ص ۴۳۸.
۱۲. عالم الكتب (نشریه): ریاض، ۱۴۰۰-۱۴۰۸ ق/ ۱۹۸۷-۱۹۸۸ م، ۱۵۴/۲/۱-۱۵۸ و ۲۶۴/۲/۲ و ۶۹۵/۴/۳ و ۶۹۷/۴/۸ و ۴۸۸/۴/۸.
۱۳. عالم المخطوطات والنوادر (نشریه): ریاض، ۱۴۱۹ ق/ ۱۹۹۸ م، ۱۴-۴/۱/۳.
۱۴. فهرست موضوعی نسخه‌های خطی عربی کتابخانه‌های جمهوری اسلامی ایران: سید محمد باقر حجتی، تهران، ۱۳۷۰ ش، ص ۹۶.
۱۵. کتابخانه‌ها و مجموعه‌های نسخه‌های خطی عربی در جهان: فؤاد سزگین، ترجمه چنگیز پهلوان، تهران، ۱۳۴۶ ش، ص ۲۴۱-۲۴۲.
۱۶. لمحات من تاریخ الكتاب والمکتبات: عبداللطیف صوفی، دمشق، ۱۹۸۷ م، ص ۳۵۲.
۱۷. مجلة معهد المخطوطات العربية: قاهره، ۱۳۷۴-۱۴۱۷ ق/ ۱۹۵۵-۱۹۹۶ م، ۱۵۱/۱/۱ و ۱۵۶-۱۵۷/۱/۵ و ۵۷/۱/۵ و ۲۳-۴/۲/۲۳ و ۱/۳۵ و ۲۱۱/۲ و ۵۹/۱/۴ و ۵۹/۱/۴.
۱۸. مجلة مكتبة ملك فهد الوطنية: ریاض، ۱۴۱۷ ق/ ۱۹۹۶ م، ۶۷/۱/۲.
۱۹. معجم المؤلفین: عمر رضا کجالة، بیروت، ۱۳۷۶ ق/ ۱۹۵۷ م، ۲۵۷/۱.
۲۰. مقالات فی علوم المکتبات: محمود أخرس، اردن (عمان)، ۱۴۰۵ ق/ ۱۹۸۵ م، ص ۱۹۲-۱۹۸.
۲۱. المورد (نشریه): بغداد، ۱۳۹۶ ق/ ۱۹۷۶ م، ۴۹-۴۶/۱/۵.
۲۲. نسخه‌های خطی: محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار، تهران، ۱۳۴۶ ش، ۴۴۰-۵۰۴.
۲۳. وقف و ساختار کتابخانه‌های اسلامی: یحیی محمود ساعاتی، ترجمه احمدامیری شادمهری، مشهد، ۱۳۷۴ ش، ص ۵۶-۵۹.
24. International Directory of Islamic Cultural Institutions, Acar Tanlakf Ahmed Iajimi, Istanbul, 1984, p.124.
25. The World of Learning, Thirty-Eighth Edition, london, 1988, p. 1103.
26. World Survey of Islamic Manuscripts, London, 1994, vol. 3, pp. 23, 25-29.

(عصر مؤلف)، «شماره ۱۰۰۰».

۵۵۲. نه‌ایه الإدراک فی درایه الأفلاک: قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی، متوفی به سال ۷۱۰، کتابت در ۹۱۵ هـ ق به خط نستعلیق مشتری تبریزی در شهر قسطنطنیه، «شماره ۲۹۳۲».
۵۵۳. نه‌ایه التجید والتطبیق علی اَوَّل التجرید یا حاشیه بر حاشیه تجرید: کتابت در ۹۷۶ هـ ق به خط احمد بن محمد، «شماره ۸۲۹».
۵۵۴. النیرات السبع (در ادب): احمد بن علی بن محمد (ابن حجر عسقلانی)، متوفی به سال ۸۵۲، کتابت در ۸۵۰ هـ ق (عصر مؤلف)، «شماره ۳۲۸۵».
۵۵۵. اللوائق وصور الحج الشرعی: کتابت در ۹۲۰ هـ ق، «شماره ۱۵۴۷».
۵۵۶. وسیله الطالب إلى نیل المطالب: یحیی بن بکر الحنفی، کتابت در ۷۲۸ هـ ق، «شماره ۵۴۵».
۵۵۷. الوجیز فی التفسیر: واحدی نیشابوری، نسخه کهن و نفیس، «شماره ۱۴۵-۳۲ تفسیر».
۵۵۸. وفاق المفهوم فی اختلاق المقول والمرسوم (در ادب): محمد بن عبدالله بن مالک الطائی، متوفی به سال ۶۷۲، کتابت در ۸۶۲ هـ ق، در ۳۷ برگ «شماره ۲۴۲۵».
۵۵۹. هفت اورنگ: جامی، کتابت در ۹۵۹، «شماره ۱۹۶».
۵۶۰. هشت بهشت در تاریخ شعرا: سهمی افندی ادرنوی، کتابت در ۹۴۵ ق، «شماره ۴۸۷».

منابع:

۱. اسلامی کتب خانی: حاج محمد زهیر، دهلی، ۱۹۶۱ م، ص ۶۹.
۲. اطلالة تاریخیه علی المکتبات العامة مع دلیل شامل لها: سعد عبدالله ضبیان، ریاض، ۱۴۱۵ هـ ق، ص ۱۶۸.
۳. اقدم المخطوطات العربية فی مکتبات العالم: کورکیس عواد، بغداد، ۱۹۸۲ م، ص ۴۸.
۴. اوراق الریبع: شعبان عبدالعزیز خلیفه، قاهره، ۱۹۹۱ م، ۸۰/۲-۸۲ و ۵۰/۴.
۵. پرونده علمی کتابخانه عمومی ملک عبدالعزیز در مدینه منوره، گزارش راینزی فرهنگی ایران در سوریه.
۶. تاریخ آداب اللغة: جرجی زیدان، قاهره، ۱۹۵۷ م، ۱۳۲/۴-۱۳۳.
۷. تاریخ الكتاب الاسلامی المخطوط: محمود عباس حموده، قاهره، ۱۹۹۴.